

»Mladi za napredek Maribora 2016«

33. srečanje

BEGUNSKA KRIZA V EVROPI

RAZISKOVALNO PODROČJE: SOCIOLOGIJA

Raziskovalna naloga

PROSTOR ZA NALEPKO

Avtor: TINA KOZODERC
Mentor: BARBARA BEDENIK
Šola: II. GIMNAZIJA MARIBOR

2016, Maribor

»Mladi za napredek Maribora 2016«

33. srečanje

BEGUNSKA KRIZA V EVROPI

RAZISKOVALNO PODROČJE: SOCIOLOGIJA

Raziskovalna naloga

PROSTOR ZA NALEPKO

2016, Maribor

Kazalo vsebine

POVZETEK	6
ZAHVALA.....	7
UVOD	8
MIGRACIJE.....	9
VZROKI ZA BEGUNSKO KRIZO	13
Arabska pomlad	13
Sirska državljanska vojna	14
VPLIV KULTURE NA SPREJEMANJE MIGRANTOV	19
Arabska nesolidarnost.....	19
Krščanstvo in islam	20
UKREPI EVROPSKE UNIJE NA BEGUNSKO KRIZO	22
Evropska agenda o migracijah.....	22
1. Spremembe proračuna	22
2. Sistem premestitev.....	23
3. Kritične toče	24
4. Politika vračanja	24
5. Boj proti tihotapcem in trgovini z ljudmi	25
6. Dublinski sistem	25
7. Zakonite migracije	25
8. Solidarnostna komponenta	25
9. Varne izvirne države.....	26
10. Zunanja dimenzija.....	26
11. Varovanje zunanjih mej	26
Srečanje o zahodnobalkanski migracijski poti	28
Sodelovanje s Turčijo	29
Postopek sprejema beguncev v Evropsko unijo	30

Direktiva o azilnih postopkih.....	31
Direktiva o pogojih za sprejem	31
Direktiva o zahtevanih pogojih	31
Dublinska uredba	32
Uredba EURODAC	32
METODOLOGIJA DELA	33
REZULTATI.....	34
INTERPRETACIJA REZULTATOV	44
ZAKLJUČEK.....	48
VIRI.....	51
VIRI SLIK.....	54
PRILOGA.....	55

Kazalo slik

Slika 1: Migracijske poti (http://frontex.europa.eu/trends-and-routes/migratory-routes-map/)	10
Slika 2: Posledice Arabske pomladi (http://cdn.static-economist.com/sites/default/files/imagecache/original-size/images/2016/01/blogs/graphic-detail/20160109_mam931.png).....	14
Slika 3: Šiitski polmesec (http://natoassociation.ca/wp-content/uploads/2015/05/ShiaCrescent1.jpg).....	15
Slika 4: Delitev nadzora na območju Sirije med Islamsko državo, Asadovim režimom, nasprotnim sunitskim blokom in Kurdi (https://img.washingtonpost.com/wp-apps/imrs.php?src=https://img.washingtonpost.com/blogs/worldviews/files/2014/02/syria-map-webb.png&w=1484)	16

Kazalo grafov

Graf 1: Izvirne države beguncev (Jerič P., 2015).....	11
Graf 2: Demografska struktura beguncev (Štok, 2015)	11
Graf 3: Primerjava mesečnih prihodov preko Sredozemskega morja v letih 2015 in 2016 (Refugees/Migrants Emergency, 2016).....	12
Graf 4: Spol	34
Graf 5: Kateri letnik obiskujete?	34
Graf 6: Ocenite, v kolikšni meri ste ozaveščeni o problematiki begunske krize?.....	35
Graf 7: Kako najpogosteje poimenujete migrante z Bližnjega vzhoda?	36
Graf 8: Kakšno je vaše mnenje o begunski problematiki?.....	37
Graf 9: Se vam zdi, da mediji prikazujejo le negativno plat dogajanja povezanega z migranti?	38
Graf 10: Na kakšen način bi bili pripravljene pomagati migrantom?.....	39
Graf 11: Kako ocenjujete izvajanje begunske politike v EU?	40
Graf 12: Se strinjate s postavitvijo tehničnih ovir (bodeče žice) na meji Republike Slovenije?	41
Graf 13: Kako bi se odzvali na odprtje begunskega centra v vaši neposredni bližini?	42
Graf 14: Ali menite, da se bo zaradi velikega števila novih priseljencev z Bližnjega vzhoda drastično spremenila kulturna in verska podoba Evrope?.....	43

POVZETEK

Osnovni namen te raziskovalne naloge je predstaviti problematiko begunske krize. V nalogi sem osvetlila vzroke za migracije, problem arabske nesolidarnosti, strah Evrope pred drugačnostjo in ukrepanje Evropske unije. Zanimalo me je mnenje dijakov o migrantih ter z njimi povezanih vprašanjih.

Teoretično ozadje problematike sem pridobila s preučevanjem pisnih in spletnih virov, podatke o mnenju dijakov pa z anketo.

Predvidevala sem, da bodo dijaki o problematiki dobro osveščeni z negativno izoblikovanim mnenjem o migrantih in da zaradi lastne varnosti migrantom ne bodo pripravljene pomagati. Menila sem, da se zavedajo možnega zavajanja medijev ter da bodo ukrepe Evropske unije ocenili za slabe. Anketa je potrdila vse moje hipoteze razen ene, saj večina dijakov meni, da je medijska reprezentacija begunske krize zanesljiva.

Begunska kriza je vseevropski problem, ki je rešljiv le z upoštevanjem skupne begunske politike, z medsebojnim sodelovanjem držav članic in sočutnim odnosom do migrantov.

Ključne besede: begunska kriza, migranti, Evropska unija, dijaki, anketa.

ZAHVALA

Zahvaljujem se svoji mentorici za usmeritve, priporočila, popravke, potrpežljivost in razumevanje tekom nastajanja raziskovalne naloge ter vsem dijakom, ki so rešili anketo in mi omogočili vpogled v njihovo mnenje o begunski problematiki.

UVOD

Namen moje raziskovalne naloge je podrobneje predstaviti problematiko begunske krize. S pomočjo raziskav in statističnih podatkov sem želela osvetliti glavne probleme kot je arabska nesolidarnost pri sprejemanju beguncev in strah Evrope pred drugačno kulturo. Oceniti sem želela ukrepe Evropske unije in ugotoviti, kakšno je mnenje dijakov o migracijah z Bližnjega vzhoda ter z njo povezanih vprašanjih.

Predvidevala sem, da bo poznavanje begunske problematike s strani dijakov dobro in da bo prevladovalo zanimanje za to temo, saj smo jo v preteklem letu vsakodnevno srečevali v medijih in pa tudi v vsakdanjem življenju, predvsem zaradi bližnje meje z Avstrijo in humanitarnih akcij na šolski in lokalni ravni. Veliko pozornosti je vzbudil tudi koncert iniciative *Are you syrious?* v avli mariborske železniške postaje, kjer so organizatorji želeli spodbuditi javnost, da k aktualni begunski problematiki pristopi pozitivno in s primernim sočutjem. (Na mariborski železniški, 2015)

Menim, da so dijaki spoznali, da večina medijev migrante prikazuje v pretirano negativni luči ter poudarja le negativne novice povezane z njimi.

Pričakovala sem, da bo podoba dijakov o beguncih zaznamovana s stereotipi in neenakostmi, da bodo nasprotovali prihodu migrantov v njihovo bližnjo okolico, ker bodo zaskrbljeni glede lastne varnosti in zato tudi ne bodo pripravljeni pomagati. To sem sklepala po anketi, ki je preverjala, kakšno mnenje imajo anketiranci o kvotah za sprejem beguncev in nadaljnjih postopkih ter po anketi, ki je spraševala o mnenju glede zaprtja južne meje Republike Slovenije in sodelovanja vojske na mejnih prehodih. Obe anketi sta bili objavljeni v Delu. (Anketa Dela: Slovenci, 2015; Anketa Dela: Podpora, 2015)

Moja zadnja hipoteza se je nanašala na mnenje dijakov o izvajanju begunske politike s strani Evropske unije. Ocenila sem, da jo bo večina označila za slabo in potrebno sprememb, kot so jo v večini označili vsi mediji.

MIGRACIJE

Več kot 43 milijonov ljudi po vsem svetu je danes zaradi konfliktov in preganjanja na silo razseljenih, kar je najvišja številka od sredine 90-ih let prejšnjega stoletja. Več kot 15 milijonov ljudi je beguncev, ki so bili prisiljeni zapustiti svoje domove, 27 milijonov pa je ljudi, ki so razseljeni zaradi konfliktov v svojih domovinah – to so tako imenovani notranje razseljeni ljudje. (Refugees: The numbers, 2016)

V 20. st. je problem beguncev v Evropi dobil izjemne razsežnosti. V letih 1890-1919 je pred Turki zbežalo okoli milijon Armencev v Rusijo, po letu 1917 pa je okoli 1,5 milijona Rusov zaradi revolucija na domačih tleh poiskalo zatočišče v zahodnoevropskih državah. Po drugi svetovni vojni je bilo okoli 15 milijonov Nemcev izgnanih z nekdanjih nemških območij na vzhodu in jugovzhodu Evrope. Okoli pol milijona Karelincev je konec 2. sv. vojne pred sovjetsko zasedbo zbežalo na Finsko. Iz Madžarske je po spodleteli vstaji leta 1956 v Avstrijo prebegnilo okoli 160.000 oseb. V 90. letih 20. st. so valove beguncev povzročili vojni spopadi v bivši Jugoslaviji. (Fortun, 2014, str. 12)

Danes se soočamo z najhujšimi migracijami po drugi svetovni vojni. Sredozemsko morje je v letu 2015 prečkalo več kot milijon ljudi, večinoma iz Sirije in Afganistana. Pribežniki, ki bežijo pred vojno in iščejo boljše življenje, so za svoje prvo zatočišče najprej izbirali Turčijo, Libanon in Jordanijo, kasneje pa se je begunski val začel po sedmih glavnih poteh stekati tudi v Evropo. Največji pritisk sta doživljali predvsem Italija in Grčija, kjer je potekalo izkrcanje večine begunske, ki so v poletnih mesecih na dokaj mirnih vodah Sredozemskega morja opravili dolgo, še vedno zelo tvegano pot v prenatrpanih čolnih.

V začetku je bila ena od največjih vstopnih poti za migrante v Evropsko unijo preko mednarodnih letališč: večina tistih, ki trenutno prebivajo v Evropsko unijo nezakonito, je vstopila z veljavnimi potnimi listi in vizami, ki pa so zdaj že potekli. (Migratory routes map, 2016)

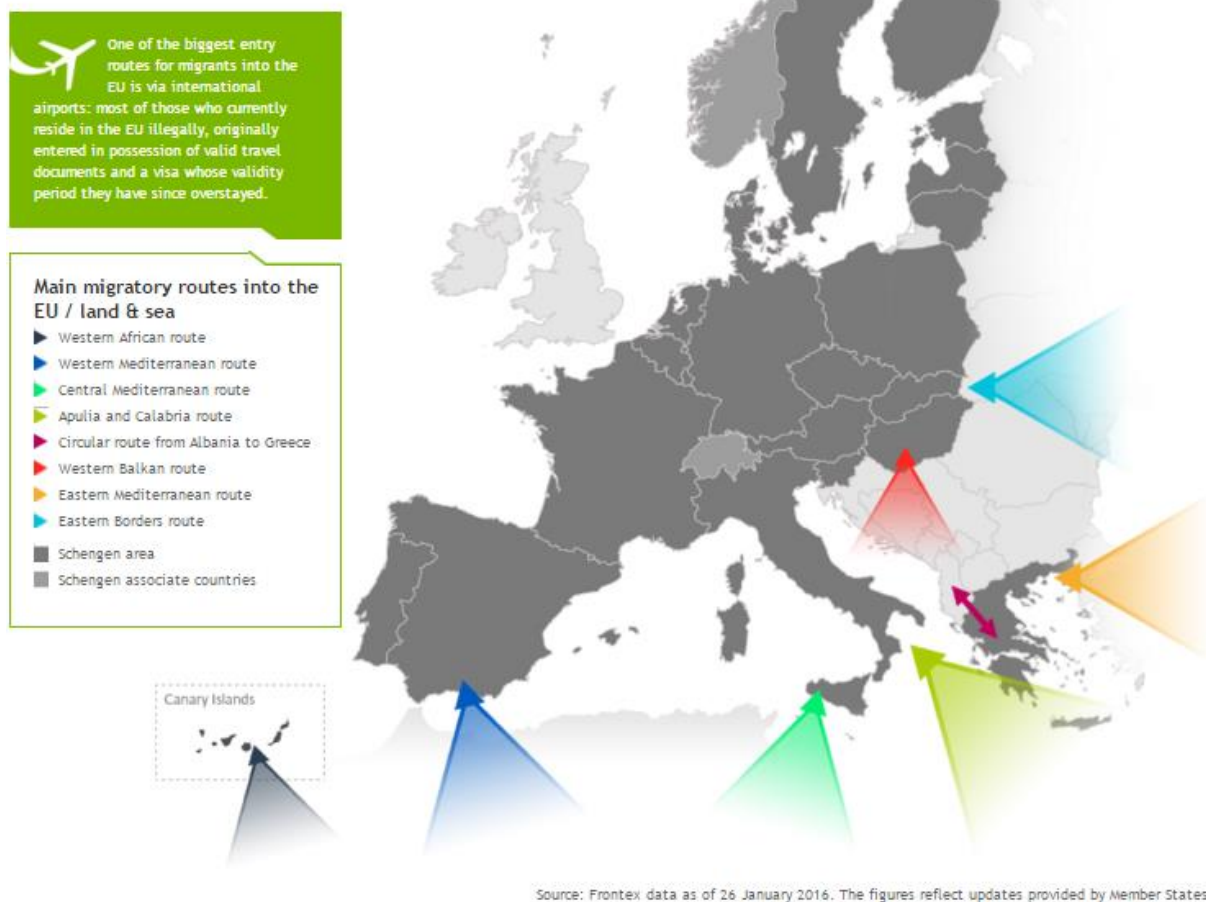
V letu 2015 je iz Afrike in Bližnjega vzhoda v Evropo preko Sredozemskega morja prišlo kar 1 008 616 prebežnikov, 3 771 pa jih je po podatkih urada Visokega komisariata Združenih narodov za begunce (UNHCR) umrlo. V prvem mesecu leta 2016 je v Evropo prišlo 54 518 migrantov, kar pa je sicer manj od mesečnega povprečja prejšnjega leta (84 590). (Refugees/Migrants Emergency, 2016)

V Evropo so migranti prihajali po sedmih različnih poteh, ki jih je kategorizirala agencija Frontex. Ločimo torej:

- zahodnobalkansko,
- vzhodnosredozemsko,
- osrednjėsredozemsko,
- zahodnosredozemsko,
- vzhodno,
- črnomsrsko,
- zahodnoafriško pot. (Migratory routes map, 2016)

Pojavila se je tudi krožna pot med Albanijo in Grčijo. (Prav tam, 2016)

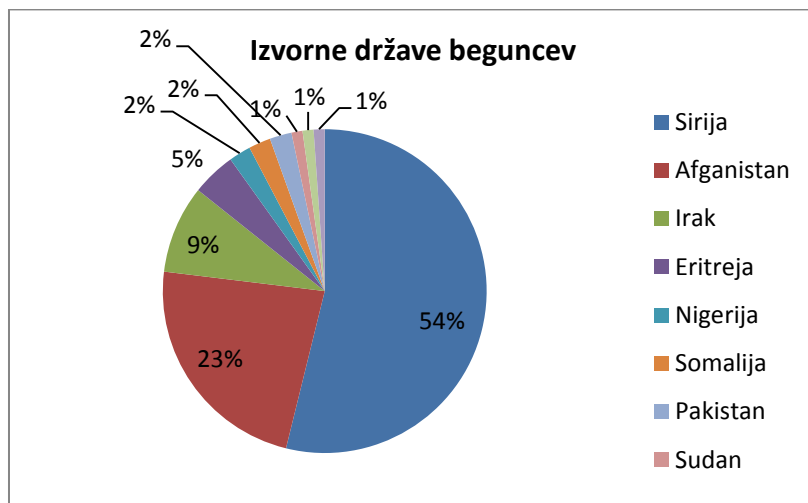
MIGRATORY ROUTES MAP

Slika 1: Migracijske poti (<http://frontex.europa.eu/trends-and-routes/migratory-routes-map/>)

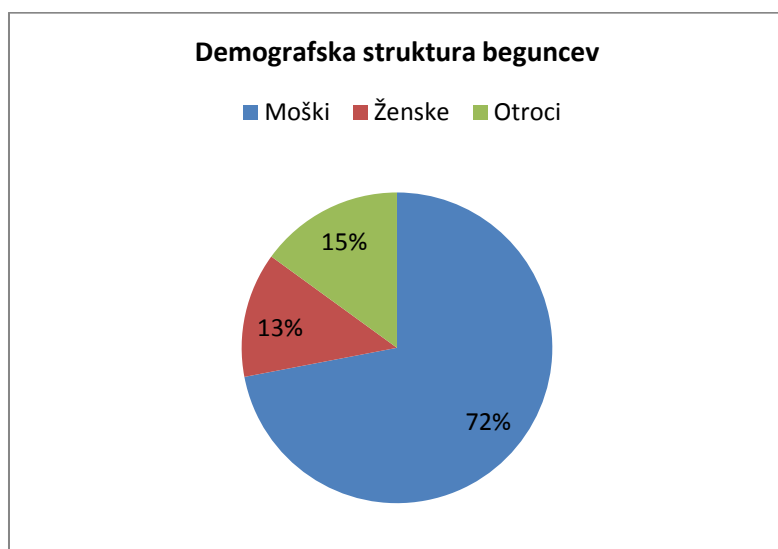
Največ migrantov prihaja iz Sirije (49%), Afganistana (21%) in Iraka (8%), nekaj pa tudi iz Eritreje (4%), Nigerije, Somalije, Pakistana (2%), Sudana, Gambije ter Malija (1 %). (Jerič P., 2015)

Graf 1: Izvirne države beguncev (Jerič P., 2015)

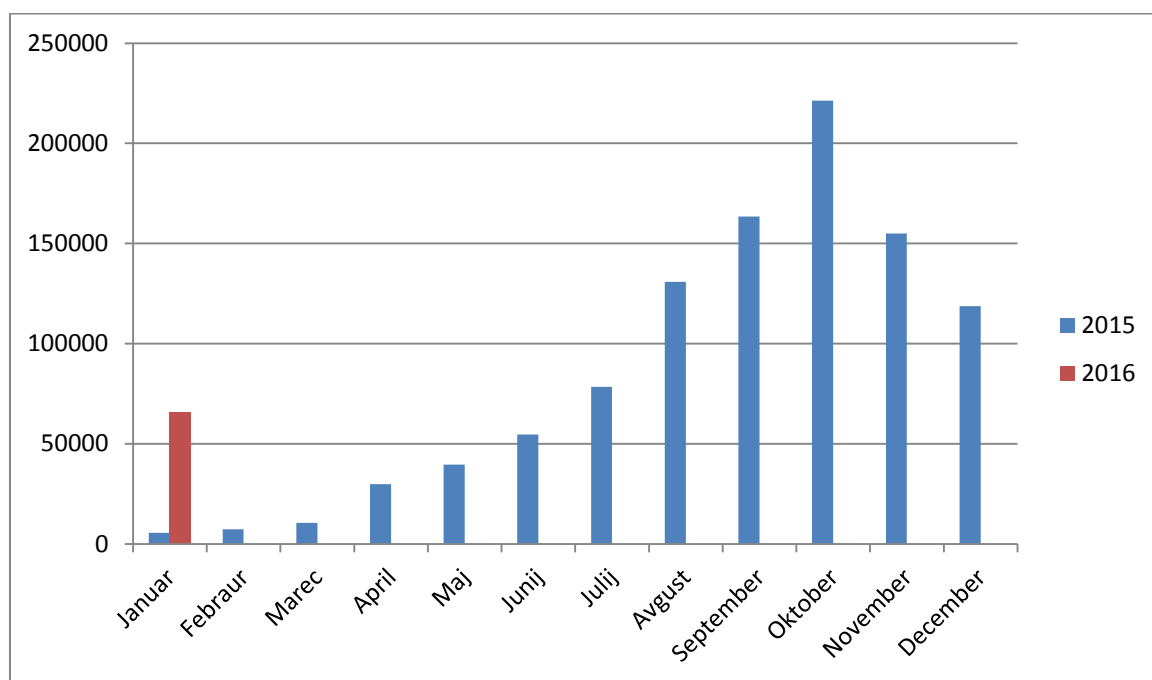
Po demografski strukturi je večina prebežnikov čez Sredozemsko morje moškega spola, in sicer kar 72%. Žensk (13%) in otrok (15%) je manj, saj je pot za celotno družino pretežka in prenaporna. Večinoma se za beg v Evropo odloča predvsem višji srednji razred, ki išče boljše ekonomske priložnosti. Število beguncev je potrebno multiplicirati, saj lahko pričakujemo, da bo večina zahtevala uresničitev zakona, s katerim jim pripada pravica do t. i. združitve družin. (Štok, 2015)

Graf 2: Demografska struktura beguncev (Štok, 2015)

V letu 2014 je bilo mesečno povprečje migracij preko Sredozemskega morja vse leto krepko pod 50 000, v poletnih mesecih pa se je ta številka nekoliko povečala, kar lahko pripisujemo ugodnejšim razmeram za pot. Leta 2015 se je situacija drastično spremenila. Do aprila ni bilo videti večjih odstopanj, nato pa je število migrantov, ki so mesečno prispeli v Evropo, začelo sunkovito naraščati. Vrhunec so migracije dosegle v oktobru 2015, ko je povprečno število migrantov preseglo 200 000 prihodov v enem mesecu. (Refugees/Migrants Emergency, 2016)

Graf 3: Primerjava mesečnih prihodov preko Sredozemskega morja v letih 2015 in 2016 (Refugees/Migrants Emergency, 2016)

Po oktobru se je začelo stanje počasi umirjati. Novembra je Sredozemsko morje v povprečju prečkalo nekaj več kot 150 000 migrantov, decembra pa malo manj kot 100 000. Čeprav so se razmere umirile, januarški podatki kažejo, da je število migracij še vedno nad povprečjem iz leta 2014 in povprečjem iz leta 2015, saj presega številko 50 000. (Refugees/Migrants Emergency, 2016)

VZROKI ZA BEGUNSKO KRIZO

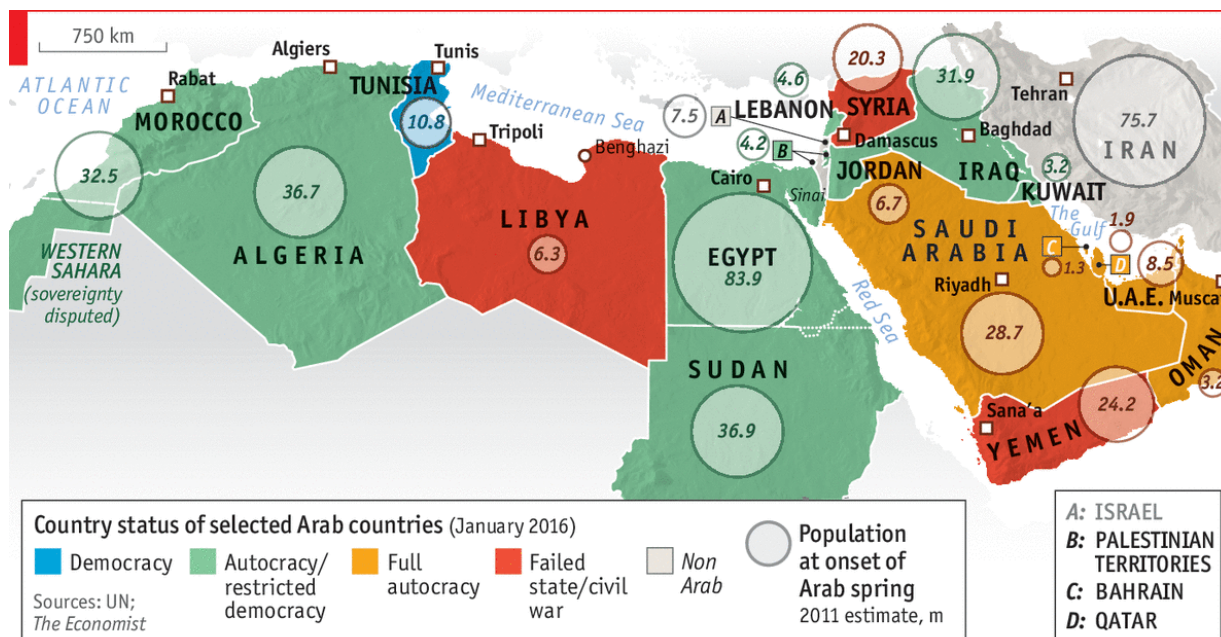
Po statističnih podatkih, ki govorijo, da največje število beguncev predstavljajo Sirci, bi lahko hitro zaključili, da je glavni vzrok za nastanek begunske krize sirska državljanska vojna, a so nemiri na Bližnjem vzhodu veliko bolj zapleteni kot se zdi na prvi pogled.

Arabska pomlad

Sirska državljanska vojna je le en upor izmed mnogih, ki so se zgodili v fenomenu Arabske pomladi. Ta se je začela 17. decembra 2010, ko se je 26 let star Mohamed Buazizi, tunizijski prodajalec sadja in zelenjave, v znak protesta in obupa, polil z bencinom in zažgal. Protesti množic na ulicah so v naslednjih mesecih povzročili odstop dolgoletnega diktatorja Zin el Abidim Ben Alija, uspeh Tunizijskega ljudstva pa je sprožil domino učinek na Bližnjem vzhodu. Upori so se nadaljevali v Egiptu, kjer je ljudstvo poskušalo strmoglaviti Hosnija Mubaraka, vendar je ta svoj režim varoval s silo in v prvih dneh upora v januarju 2011 pobil 846 protestnikov. (Videmšek, 2013, str. 15)

Kot je bil krvav egipčanski upor, so bili tudi mnogi drugi. V Egiptu je oblast prevzela vojska na čelu z Hasanom Tantavijem, a je bilo po parlamentarnih volitvah jasno, da ne moremo govoriti o spremembi režima, ampak le o zamenjavi diktatorja. Podobno zgodbo smo spremljali tudi v Libiji, kjer se je po Gadafijevi smrti vnel boj za oblast med Gadafijevimi lojalisti in podsaharskimi Afričani. (Prav tam, str. 16)

Spodnji zemljevid prikazuje stanje izbranih arabskih držav januarja 2016. Z modro barvo so označene demokratične države, z zeleno barvo države, v katerih je oblast avtokratična in delno demokratična, z rumeno avtokratične države, z rdečo pa države, kjer poteka državljanska vojna. V krogih zapisane številke predstavljajo približno število prebivalcev ob nastopu Arabske pomladi leta 2011.

Economist.com

Slika 2: Posledice Arabske pomladi (http://cdn.static-economist.com/sites/default/files/imagecache/original-size/images/2016/01/blogs/graphic-detail/20160109_mam931.png)

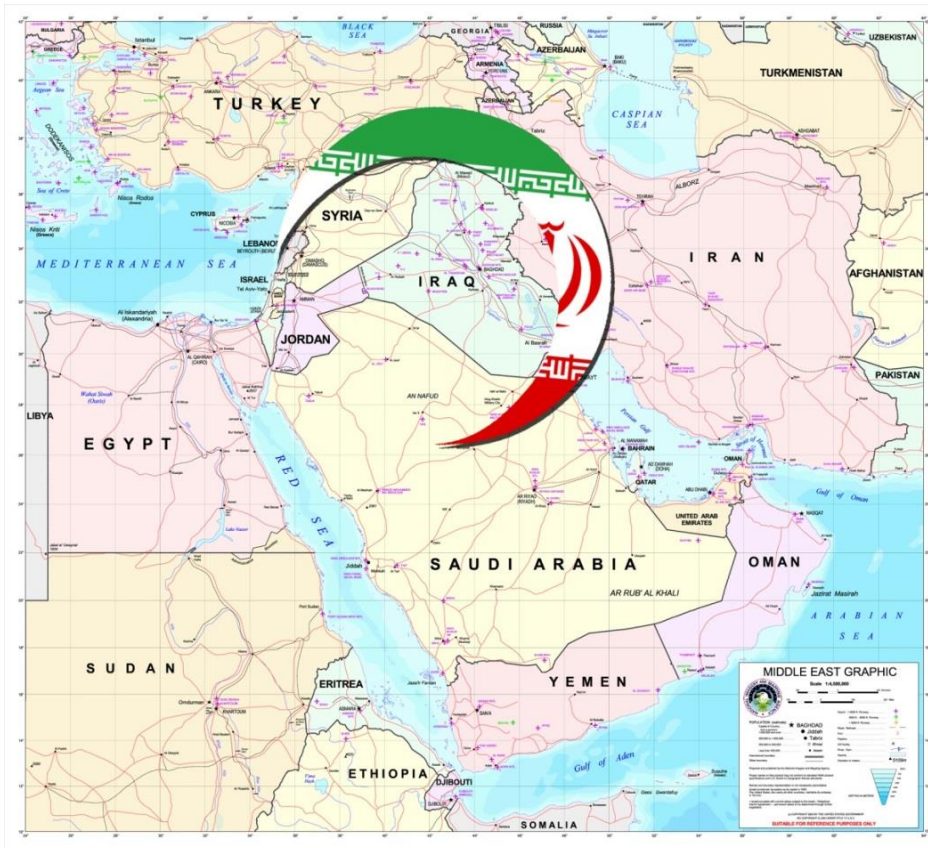
Sirska državljanska vojna

Najbolj tragična pa je ravno usoda Sirije. Sirska vojna personalizira večni, že skoraj celo zgodovino islama navzoč konflikt med dvema vejama te vere, konflikt med suniti in šiiti. Ta delitev izvira iz časa po smrti preroka Mohameda, ko so suniti na eni strani menili, da lahko vsak pobožen musliman, izbran na volitvah, postane nov voditelj islama, šiiti pa so verjeli, da je edini legitimen naslednik Mohamedov bratranec Zed. Skozi večji del zgodovine so bili dominantni suniti, ki danes predstavljajo 90% celotne islamske verske skupnosti, ki ima skupaj približno 1,6 milijarde vernikov po vsem svetu. (Šterbenc, 2015)

Z ameriškim napadom na Irak leta 2003 je Bush sprožil tako imenovan koncept kulturne obrambe. Ko pride do trka dveh skupin z drugačnima religijama, se okrepi religijska identiteta obeh. Koncept kulturne obrambe pravi tudi, da se lahko pod prevlado zunanje druge sile z drugačno religijo ali celo brez nje, identiteta prevladane skupine bolj okrepi, vključno z radikalizmi. Tako se je torej okrepila identiteta muslimanov, vendar je padec Sadana Huseina, ki je bil sicer sekularni vladar, a pripadnik sunitske, manjšinske skupine v Iraku, povzročil napetosti tudi med suniti in šiiti. Šiiti, ki v Iraku predstavljajo 80% celotnega prebivalstva, so bili obtoženi zaveznitva z Američani, saj so po zavzetju Iraka ZDA na željo prebivalstva

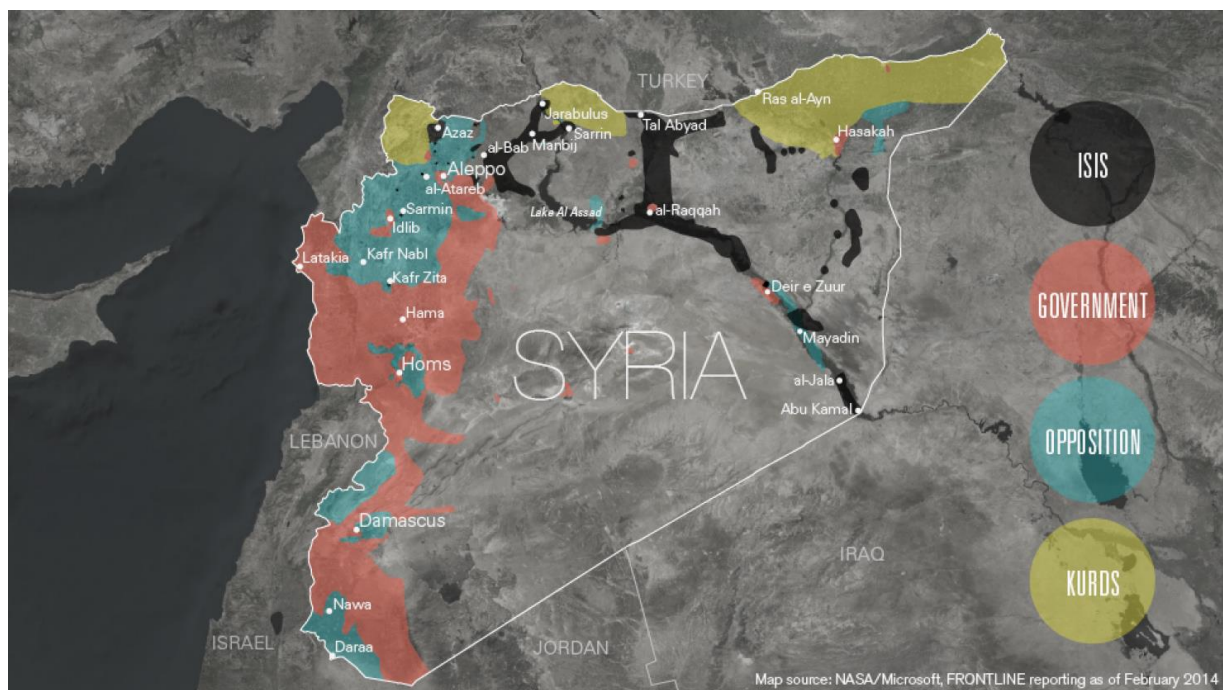
opravile demokratične volitve, na katerih so zmagali in prvič po letu 1638 znova prišli na oblast. (Šterbenc, 2014)

Oblikoval se je vse močnejši "šiitski polmeseec", segajoč od Irana, prek Iraka in Sirije do Libanona, katerega hočejo sunitsko dominirane države iz Perzijskega zaliva na vsak način zrušiti. Po osmih letih šiitske prevlade je z upori v Siriji leta 2011 nastopila priložnost za sunitsko maščevanje in presekanje "šiitskega polmeseca". (Rebernik, 2013)

Slika 3: Šiitski polmeseec (<http://natoassociation.ca/wp-content/uploads/2015/05/ShiaCrescent1.jpg>)

Današnja Sirija je torej glavno bojišče bližnjevzhodne fronte, kjer se ne gre le za regionalno prevlado pod vodstvom sunitskih diktatur Saudske Arabije in Katarja, temveč tudi za boj med sunitkim in šiitskim blokom. Zaradi večplastnosti sirske vojne, rešitev le-te ne bo tako enostavna. (Videmšek, 2015, str. 132)

Slika 4: Delitev nadzora na območju Sirije med Islamsko državo, Asadovim režimom, nasprotnim sunitskim blokom in Kurdi (<https://img.washingtonpost.com/wp-apps/imrs.php?src=https://img.washingtonpost.com/blogs/worldviews/files/2014/02/syria-map-webb.png&w=1484>)

Sirska vojna je postala najbolj krvavo bojišče bližnjevzhodne hladne vojne. Sunitski blok pod vodstvom Savdske arabije in Katarja, ki se vse bolj vmešavata tudi v dogajanje v Libiji in Sudanu, izkorišča vojno za promocijo svojih gospodarskih, političnih in strateških ciljev. Oboroževanje, plačevanje in radikalizacijo sirskih uporov s strani Katarja in Savdske Arabije je v začetku vojne podpirala tudi Turčija, ki na svojih tleh gosti Sirski nacionalni kongres in tudi nekaj oporišč Svobodne sirske vojske. Ko so Turki ugotovili, da Asadov režim ne bo kar tako padel, so zamenjali stran. Glavni vzrok za to odločitev je bilo dejstvo, da si Turčija izgube tako velikega trga preprosto ne more privoščiti, hkrati pa se je odprlo že, vsaj za Turke, skoraj rešeno kurdsko vprašanje. (Videmšek idr., 2015)

Glavni podpornica Asadovega, šiitskega režima je zraven Turčije tudi Kitajska, glavna sirska trgovska partnerica ter lastnica polovice sirskega državnega naftnega podjetja, ki se tako trudi izboljšati svoj geostrateški položaj, doseči premoč na energetskih trgih in uvesti večpolarni svet, kjer ne prevladujejo samo ZDA. (Videmšek, 2013, str. 135)

Takoj po izbruhu protestov pa je tudi večina Alavitov, ki predstavljajo 12% sirske populacije in so v zadnjem desetletju obvladovali represivni aparat režima, Asadu obljubila absolutno

podporo. Tako je nastala šabiha, šiitska paravojaška organizacija, ki se je hitro razširila po državi in v štirih letih vojne zagrešila mnogo hudih pobojev. Kljub temu pa je šiitski tabor še vedno odvisen od zvestobe številnih sunitov, ki niso zapustili vladne vojske, sodelujejo pa prav tako z libanonskim gibanjem Hezbolah in iransko republikansko gardo. (Videmšek idr., 2015)

V šiitski blok smo prištevali tudi Rusijo, ki ima v Siriji svoje edino oporišče v Sredozemlju, zato Moskva že od začetka sirske vojne s pomočjo v orožju, vojaških inštruktorjih in strategijah agresivno podpira režim v Damasku. Vendar zaradi širitve konflikta na vzhodu Ukrajine in globalnih implikacij ukrajinske vojne se rusko zanimanje za Sirijo hitro upada, saj bi tako izgubila svoj politični vpliv na Bližnjem vzhodu in se bi bila tako prisiljena ponovno podrediti ZDA. (Prav tam, 2015)

Čeprav vojna traja že štiri leta, še vedno ne moremo govoriti o enotnem sunitskem bloku. Odkar jedro upora predstavlja Islamska država, se je vpliv preostalih sunitskih milic (na primer Fronta al Nusra) minimaliziral. Svobodna sirska vojska s prebeglimi sirske častniki dečuje le še na zelo omejenem območju, kar je zadnjih dveh letih povzročilo nastanek različnih sunitskih milic, ki so jih tuji inštruktorji poskušali izuriti v boju proti Islamski državi. Zato lahko rečemo, da je večinski sunitski blok v Siriji je razbit. (Prav tam, 2015)

Kurdi, globoko zapostavljena sirska manjšina, so v prvi fazi uporov nasprotovali režimu, po taktičnem umiku vladnih sil s kurdske območja na severovzhodu države julija 2012 pa so z Damaskom sklenili tihi pakt o nenapadanju in avtonomnosti območja Rojava. Zaradi tega pasivnega zaveznitva so Kurdi postali tarča številnih skrajnih islamistov (kasneje pripadnikov Islamske države), s katerimi so v Iraku na začetku celo sodelovali. Sirska vojna je dobila nove razsežnosti, ko je Islamska država z željo po združitvi svojega ozemlja na območju Iraka in Sirije krenila na ozemlje Kurdov. (Prav tam, 2015)

ZDA so po štirih letih oklevanja končlo le posegle v dogajanje na Bližnjem vzhodu, vendar ne v sirske vojni, temveč v boju proti Islamski državi. Evropska unija in ZDA razen v obliki orožja in urjenja za pripadnike nekaterih uporniških skupin na Bližnjem vzhodu nista pospreovali, niti ko je Asad leta 2013 na obrobju Damaska uporabil kemično orožje. Washington se je sprjaznil z Asadovim režimom in tako šiitski režim v Damasku izbral za zaveznika v boju proti Islamski državi. Tako so torej ZDA skupaj z Evropsko unijo in številnimi sunitskimi arabskimi državami pozno poletje 2014 iz zraka napadla Islamsko državo. Razen manjših osvobojenih ozemelj v boju proti skrajnejšem ni dosegla veliko. Vse

glasnejši so pozivi k kopenskemu posegu, toda veliko vprašanje je, ali se bo to res zgodilo.
(Prav tam, 2015)

VPLIV KULTURE NA SPREJEMANJE MIGRANTOV

Arabska nesolidarnost

Tisoče beguncev je zapustilo svoje domove na vojaško nemirnem Bližnjem vzhodu in zatočišče poiskalo v kulturološko in religiozno precej drugačni Evropi. Poraja se vprašanje: zakaj se begunci odločajo za dalje, dražje in pa tudi nevarnejše potovanje na staro celino, namesto da bi se odpravili na zahod, v eno izmed bogatih arabskih držav? (Kje je arabska, 2015)

Mnogo beguncev je na začetku fenomena arabske pomladi resda poiskalo zatočišče v Turčiji, Jordaniji in Libanonu. Tako sedaj v Turčiji živi skoraj dva milijona sirskih prebežnikov, v Libanonu 1,3 milijona, v Jordaniji 629 000, več deset tisoč pa jih je tudi v Iraku in Egiptu. Zato torej ne moremo govoriti o Evropi kot edini izbiri. Vendar bi bile prav tako logične migracije v zalivske države Kuvajt, Savdsko Arabijo, Katar, Bahrajn in Združene arabske emirate. (Prav tam, 2015)

Prebežniki potrebujejo za vstop v zalivske države turistični vizum ali delovno dovoljenje. Ker je postopek drag, večina držav pa ima neuradne kvote, ki določajo število dovoljenih priseljencev, je vstop v takšno državo težek. Vstopni vizum navadno odobrijo tistim, katerih člani družine že živijo v državi, vendar niti ti ne morejo pridobiti državljanstva. Temu nesolidarnemu sistemu prebivalci zalivskih držav sicer nasprotujejo, vendar so ti očitki za voditelje neopravičeni, saj za razliko od večine evropskih držav nobena izmed zalivskih ni podpisala ključnih mednarodnih sporazumov, ki definirajo status beguncev, državam pa nalagajo odgovornosti za odobritev azila. V nobeni izmed zalivskih držav tudi ni begunskih zatočišč. Znan kuvajtski analitik Fahd Al Šelajmi je v enem izmed svojih intervjujev dejal, da zalivske države za begunce kot kraj zatočišča in boljšega življenja niso primerne: »Kuvajt in zalivske države so drage in niso primerne za begunsko življenje, ampak za delo. V Kuvajtu je drag tudi prevoz, medtem ko je življenje v Libanonu in Turčiji cenejše, zato se jim bodo sredstva, namenjena za begunce, tam bolj izplačala. Na koncu pač ne moreš sprejeti drugih ljudi iz drugačnih okolij, iz drugačnih krajev, s psihološkimi težavami, težavami z živčnim sistemom in travmami ter jih dati v našo družbo.« (Prav tam, 2015)

Savdska Arabija in ZAE so pred arabsko pomladjo leta 2011 sprejeli večje število Sircev (okoli pol milijona), ki so pripomogli k razcvetu zalivskih držav v ekonomskem smislu. V strahu pred nemiri in konfliktnimi situacijami med šiiti in suniti pa so vlade zalivskih arabskih

držav sprejele strožjo zakonodajo za sprejem šiitskih muslimanov iz Palestine in Sirije, saj menijo, da bi večji val beguncev vplival na varnost in stabilnost držav. (Prav tam, 2015)

Kršćanstvo in islam

Velik pritok migrantov je pod vprašanje postavil trenutno kulturno in religiozno podobo Evrope. Čeprav je za evropske države značilna sekularizacija, je imela in še vedno ima krščanska religija in morala velik vpliv na oblikovanje vrednot. Vendar si religiji krščanstva in islama nista tako različni, kot je večina prepričana. Obe po razdelitvi ameriškega sociologa McGeeja uvrščamo med teistične religije, natančneje monoteistične religije, torej veri v enega boga. Prav tako sta obe nastali na Bližnjem vzhodu in veljata za razodeti religiji, kar pomeni, da se je bog po prerokih, v primeru krščanstva tudi po svojem sinu, razodel ljudem. Islam in krščanstvo izhajata iz judaizma in spadata med abrahamske religije, za katere je značilno že omenjeno verovanje v enega boga in visoka institucioniranost ter organiziranost. (Počkar in Krajnc, 2012, str. 102)

Islam, ki pomeni vdanost, podrejenost bogu Alahu, je nastal v prvi polovici 7. stoletja. Navezuje se na judovski monoteizem, povezan pa je tudi s krščanstvom, vendar se islam dojema kot religija, ki tako krščanstvo kot tudi judaizem nadgrajuje in presega. Večini neznan podatek je, da islam priznava vse preroke stare zaveze, vključno z Jezusom, le da ima Mohameda za največjega božjega preroka. (Prav tam, str. 104)

Ti religiji si resda veliko delita, vendar med njima obstajajo tudi manjše razlike.

- Za islam je zraven posta, ki ga pozna tudi krščanstvo, prepovedano uživanje svinjskega mesa in alkohola, povzročanje razvrata, nasilja. Obsojajo tudi prevare, laži ter seganje po tujem imetju in časti.
- Tako kot ima krščanstvo deset božjih zapovedi, ima islam pet stebrov islama, ki narekujejo osnovne verske dolžnosti in moralo, po kateri se morajo verniki ravnati v življenju.
- Koran in Sveto pismo uči, da je človek božja stvaritev in posameznike spodbujata, naj bodo na Zemlji poslušni, pokorni ter zvesti božjim načelom.
- Krščanstvo uči, da je bil Adam prvi potomec boga, Eva pa tista, ki je s svojim grehom vse ljudi prikrajšala za nesmrtnost. Ta predstava je v krščanstvu utrdila strukturo patriarhalnega življenja. Koran pa ravno nasprotno od Biblije ne povečuje ne moškega ne ženske, temveč ju ima za popolnoma enaka. Primarne funkcije, kot so

skrb za otroke, gospodinjstvo in družino, se pripisujejo ženskam, kar je enako za obe religiji. Ženska funkcija je notranji položaj družine, moževa pa se uveljavlja izven nje – v javnem življenju. Obe religiji poudarjata pomembnost spoštovanja in ljubezni med družinskimi člani.

- Zakonska zveza tako v krščanstvu kot tudi v islamu predstavlja versko institucijo. Islam za razliko od krščanstva dopušča več fleksibilnost v primerih ločitev, do katerih je prišlo zaradi tehtnih razlogov. Spolna promiskuiteta in prešuštvo sta v obeh verstvih prepovedana in nemoralna.
- Islam v izrednih primerih odobrava tudi poligamijo, kar je za krščanstvo kot religijo na primer nepojmljivo. (Banko, 2009, str. 25)

Zahod ima kulturo Bližnjega vzhoda, ki je resda neločljiva od religije, za drugačno, nedemokratično ter zastarelo, vendar nam zgoraj navedeni podatki kažejo drugačno sliko. Zato je strah pred kulturno in religiozno spremembo podobe Evrope neupravičen. Resda se bo povečalo število pripadnikov islamske vere, vendar se prebivalci stare celine zato ne bi smeli počutiti ogroženih in skrbeti, da se bo evropska kultura in z njo povezane navade in vrednote izgubila.

UKREPI EVROPSKE UNIJE NA BEGUNSKO KRIZO

Evropska unija je začela z migracijsko politiko ob nastopu mandata Junckerjeve Komisije. Priprava migracijske politike je bila ena od desetih prednostnih nalog političnega programa, na podlagi katerega je bila Komisija izvoljena s strani Evropskega parlamenta. (Evropska agenda o migracijah. Trenutno, 2015)

Kljub vsesplošnemu vtisu, ki so ga v večini vzbudili množični mediji, je Evropska unija že pred največjim valom v septembru in oktobru 2015 imela pripravljen načrt za soočanje s problemom begunske krize. V Evropski komisiji je bila 13. maja 2015 sprejeta Evropska agenda o migracijah, ki vsebuje podrobne predloge za skupno azilno in begunsko politiko. (Odziv Evropske komisije, 2015)

Predsednik Evropske komisije Jean-Claude Juncker je dejal: »Evropejci se moramo zavedati, zakaj je tako pomembno ponuditi zatočišče in spoštovati temeljno pravico do azila, in tega ne bi smeli nikoli pozabiti. Napočil je čas, da začnemo graditi resnično evropsko migracijsko politiko, h kakršni smo pozvali že maja. Z ukrepi, ki jih predlagamo danes, se bo zagotovilo, da bodo osebe, ki nedvomno potrebujejo mednarodno zaščito, premeščene hitro po prihodu, pa naj gre za današnjo ali katero koli prihodnjo krizo. Prav pri vprašanju begunske krize bi se morala izkazati evropska solidarnost. Čas je za kolektiven pogum in evropsko ukrepanje – zdaj.« (Begunska kriza: odločno ukrepanje, 2015)

Evropska agenda o migracijah

Glavni cilj Evropske agende o migracijah je vzpostavitev novega strateškega pristopa za boljše nadzorovanje migracij. Sestavljena je iz štirih delov, ki se osredotočajo na: zmanjšanje pobud za nedovoljene migracije, reševanje življenj in varovanje zunanjih meja, močno skupno azilno politiko in novo politiko o zakonitih migracijah. (Evropska agenda za migracije, 2015)

Evropska komisija je Evropsko agenda o migracijah sprejela v treh delih. Prvi sveženj ukrepov je bil sprejet dva tedna po predstavitvi Agende, 27. maja, drugi 9. septembra in tretji 15. decembra 2015. (Evropska agenda o migracijah. Trenutno, 2015)

1. Spremembe proračuna

S spremembo proračuna je potrojila kapacitete in sredstva za operacije Poseidon, Triton in Frontex v letih 2015 in 2016 ter tako povečala geografsko območje, kjer poteka mejna podpora najbolj obremenjenim državam članicam in razširila akcije reševanja življenj migrantov na morju. (Evropska agenda za migracije, 2015)

V pomoč najbolj obremenjenim državam članicam pri sprejemu migrantov je bila predlagana sprememba proračuna Sklada za azil, migracije in vključevanje, ki naj bi pripomogla k boljšemu nudenju pomoči v vseh fazah postopka po prvem prihodu in razvrščanju migrantov, spodbudila začetek izvajanja prostovoljnega pilotnega projekta na področju ponovne naselitve ter okrepila regionalne programe za razvoj in zaščito v severni Afriki in Afriškem rogu (Evropska komisija je namenila 1,8 milijarde evrov za "nujen skrbniški sklada za stabilnost in odpravljanje temeljnih vzrokov za nezakonite migracije v Afriki"). Povečal se je tudi proračun Sklada za notranjo varnost, saj se bodo tako pokrili stroški nujne pomoči v nadzornih dejavnostih v okviru operacij Triton in Poseidon. (Napredek Evropske komisije, 2015)

2. Sistem premestitev

Aktiviran je bil sistema odzivanja na izredne razmere iz člena 78(3) Pogodbe za boljšo razporeditev prosilcev za azil po Evropi, ki naj bi vključeval začasne premestitve prosilcev za azil, ki nedvomno potrebujejo mednarodno zaščito. To bi drastično razbremenilo članice ob Sredozemskem morju. (Prav tam, 2015)

Ključ za porazdelitev bo temeljil na merilih kot so BDP, število prebivalcev, stopnja brezposelnosti in povprečno število prejšnjih prošenj za azil. Ta kriterij se bo uporabljal le za tiste prosilce, ki prihajajo iz držav, za katere je povprečna stopnja ugodno rešenih prošenj za mednarodno zaščito v celotni EU vsaj 75%. Sodelujoče države članice bodo ob premestitvah dobile podporo iz proračuna EU. (Evropska solidarnost: sistem, 2015)

Načrtovana je premestitev državljanov Sirije in Eritreje, potrebnih mednarodne pomoči, iz Grčije in Italije, če so ti prispeli tja po 15. aprilu 2015. Za naslednji dve leti, je na principu ključa za porazdelitev predvidena premestitev skupno 40 000 oseb, kar je pa še vedno komaj 40% prosilcev za azil, ki so v državo vstopili leta 2014. Države članice, ki bodo sprejele prosilce za azil iz Italije in Grčije, bodo prejele 6000 evrov na sprejeto osebo. Enakih ukrepov bo deležna vsaka država članica, ki se bo soočala z nenadnim pritokom migrantov. (Napredek Evropske komisije, 2015)

Zaradi povečanega nezakonitega prehoda mej v osrednjem in vzhodnem Sredozemlju ter na balkanski poti, je Komisija zraven majskega predloga premestitve 40 000 oseb iz Italije in Grčije, dodala predlog za premestitev 120 000 oseb, ki potrebujejo mednarodno zaščito, in sicer 15 600 iz Italije, 50 400 iz Grčije in 54 000 iz Madžarske. (Begunska kriza: odločno, 2015)

Komisija je države članice pozvala k sprejetju 20 000 ljudi iz držav zunaj Evropske unije, ki so po standardih UNHCR potrebni mednarodne zaščite. Sodelujoče države bodo upravičene do finančne podpore, ki skupno za obdobje 2015/2016 zanaša 50 milijonov evrov. (Napredek Evropske komisije, 2015)

Države članice morajo na hiter, preprost, nebirokratski način zadovoljiti potrebe prosilcev za azil v zvezi z nastanitvijo, storitvami in drugimi potrebščinami v skladu s pravom Evropske unije. (Begunska kriza: odločno, 2015)

Komisija si prizadeva za vzpostavitev stalnega sistema porazdelitve odgovornosti za veliko število beguncev in prosilcev za azil, ki bi ga določil obvezen in samodejen sistem premestitve za porazdelitev oseb za skupni azilni zakonik in vzajemno priznavanje ugodno rešenih prošelj za azil med državami članicami. Del razprave bo tudi dolgoročnejši razmislek na poti do vzpostavitve enotnega postopka odločanja o azilu, ki bo namenjen zagotavljanju enakega obravnavanja prosilcev za azil po vsej Evropi. Oddaja zakonodajnega predloga Evropske komisije je bila predvidena za konec leta 2015. (Evropska agenda o migracijah: vprašanja, 2015)

3. Kritične toče

Uveden je bil nov koncept kritičnih točk. Evropski azilni podporni urad, Frontex in Europol naj bi sodelovali na terenu z najbolj obremenjenimi državami članicami, da bi sistematični postopek identifikacije in registracije ter odvzema prstnih odtisov potekal čim hitreje. Prosilci za azil bodo takoj usmerjeni v azilni postopek. Osebe, ki ne potrebujejo zaščite, bo država članica v sodelovanju z agencijo Frontex vrnila v izvorno državo. (Pristop kritične točke, 2015)

4. Politika vračanja

Izdana sta bila skupni Priročnik o vračanju in akcijski načrt EU o vračanju, ki naj bi izboljšala politiko vračanja. Priročnik o vračanju obravnava vračanje tistih migrantov, ki nimajo pravice do bivanja v Evropski uniji, akcijski načrt pa opredeljuje ukrepe, ki spodbujajo izvajanje direktive o vračanju, prostovoljno vračanje, ukrepe, ki omogočajo boljšo izmenjavo informacij in večje sodelovanje z agencijo Frontex. (Evropska agenda o migracijah, 2015)

Da bi izboljšali raven vračanja, moramo najprej zagotoviti, da tretje države izpolnjujejo svoje mednarodne obveznosti glede ponovnega sprejema svojih državljanov, ki so v Evropi ilegalno. Države članice morajo dosledno uporabljati direktivo o vračanju. Komisija je zato

začela s postopki za ugotavljanje kršitev za doslednejše upoštevanje skupnih pravil Evropske unije. (Prav tam, 2015)

5. Boj proti tihotapcem in trgovini z ljudmi

Europol in Eurojust bosta državam članicam gostiteljicam pomagala pri preiskavah za uničenje mrež, ki se ukvarjajo s tihotapljenjem ljudi in trgovino z njimi, morebitne operacije skupne varnostne in obrambne politike, v okviru katerih se sistematično identificirajo, zajamejo in uničijo plovila, ki jih uporabljajo tihotapci. Europol bo vzpostavil enotno vstopno točko za sodelovanje med agencijami na področju boja proti tihotapljenju. Frontex in Europol bosta pripravila profile plovil, ki jih najverjetneje uporabljajo tihotapci. Europol bo s sodelovanjem s ponudniki internetnih storitev in z družbenimi mediji odkril in zahteval odstranitev spletnih vsebin, ki jih uporabljajo tihotapci za privabljanje migrantov. (Prav tam, 2015)

6. Dublinski sistem

Dublinski sistem določa merila in mehanizme, s katerimi se določi država članica, ki je odgovorna za obravnavo prošnje za azil, ki je bila vložena v eni izmed držav Evropske unije. Merila za ugotavljanje odgovornosti si po hierarhičnem vrstnem redu sledijo: družinski razlogi, nedavno posedovanje vizuma ali dovoljenja za prebivanje v državi članici ter to, ali je prosilec v Evropsko unijo vstopil nezakonito ali zakonito. Kljub izboljšavam, sprejetim v letu 2014, Dublinski sistem v praksi ne deluje. (Skupni evropski azilni, 2014)

7. Zakonite migracije

Komisija želi izboljšati sistem modre karte, ki je namenjen olajšavi prihoda in dela visokokvalificiranih delavcev iz tretjih držav v Evropsko unijo. Zainteresirane strani (migranti, delodajalci, vladne organizacije, sindikati, nevladne organizacije, agencije za zaposlovanje itd.) so bile pozvane k izmenjavi mnenj. (Napredek Evropske komisije, 2015)

8. Solidarnostna komponenta

Uvedena je bila tudi začasna solidarnostna klavzula, ki narekuje, da je država članica, ki iz utemeljenih in objektivnih razlogov začasno v celoti ali delno ne more sodelovati pri sklepu o premestitvi, dolžna poravnati finančni prispevek v višini 0,002% svojega BDP-ja v proračun Evropske unije. Po analizi razlogov bo Evropska komisija odločila, ali ti opravičujejo nesodelovanje. Neudeležba države pri programu lahko traja največ 12 mesecev. Če bo država

članica pri premestitvah delno sodelovala, se bo znesek sorazmerno znižal. (Begunska kriza: odločno ukrepanje, 2015)

Za pomoč državam članicam, ki so zaradi migracijskega toka v kriznih razmerah in imajo preobremenjene azilne sisteme, je Komisija predlagala ustanovitev strukturiranega solidarnostnega mehanizma. Sprožil bi se na podlagi števila prošenj za azil na prebivalca v zadnjih 6 mesecih in števila nezakonitih prehodov meje v zadnjih 6 mesecih. Veljala bodo ista pravila kot v predlogih za njuno porazdelitev, uporabljala pa se bo tudi začasna solidarnostna klavzula. Upoštewane bi bile prav tako individualne potrebe prosilcev za azil. (Prav tam, 2015)

9. Varne izvirne države

Predlagana je bila Uredba o vzpostavitvi skupnega evropskega seznama varnih izvornih držav, ki bi omogočila hitrejšo obdelavo individualnih prošenj za azil tistih prosilcev, ki izvirajo iz držav, ki po vsej Evropski uniji veljajo za varne ter s tem hitrejšo vračanje v primerih, ko se po individualni presoji prošnje pravica do azila ne ugotovi. Na evropski seznam varnih izvornih držav bodo dodane Albanija, Bosna in Hercegovina, nekdanja jugoslovanska republika Makedonija, Kosovo, Črna gora, Srbija in Turčija, ker so pogodbenice mednarodnih pogodb o človekovih pravicah in izpolnjujejo "københavnska merila", saj so demokratične in pravne države, ki spoštujejo človekove pravice in varujejo manjšine. (Evropski seznam „varnih, 2015)

10. Zunanja dimenzija

Zunanja dimenzija je ključni element v prizadevanjih za rešitev te krize. Evropska unija se je ponovno začela zavzemati za iskanje političnih rešitev konfliktov v Siriji, Iraku in Libiji ter notranje razseljenim Sircem ponudila pomoč, sosednjim državam, ki gostijo največ beguncev (Jordaniji, Libanonu in Turčiji), pa tudi finančno podporo.

S tretjimi državami je Evropska unija tako podpisala 17 sporazumov o ponovnem sprejemu in 7 sporazumov o partnerstvu za mobilnost. Poglobljeni so bili tudi že obstoječi sporazumi z afriškimi (rabatski, kartumski proces) in azijskimi (budimpeštanski proces) državami. (Begunska kriza: odločno, 2015)

11. Varovanje zunanjih mej

Evropska komisija je obravnavala tudi problematiko upravljanja zunanjih meja Evropske unije in varovanja schengenskega območja brez notranjih mej. Zaradi boljšega nadzora migracij, izboljšanja notranje varnosti in varovanja načela prostega gibanja, je Komisija

predlagala ustanovitev evropske mejne in obalne straže ter uvedbo sistematične kontrole vseh oseb, ki vstopajo ali izstopajo iz schengenskega območja. Agencija Frontex je bila namenjena podpiranju držav članic pri upravljanju njihovih meja, nova agencija, evropska mejna in obalna straža, pa bo zagotovila:

- hitro rezervo pripadnikov mejne straže in tehnične opreme, s čimer se bo izognila pomanjkanju osebja in opreme
- učinkovito spremljanje in nadzorovanje dogajanja, saj bo ustanovljen center za spremljanje in analizo tveganja, ki bo s spremljanjem migracijskih tokov v in izven Evropske unije izvajal analize tveganja in obvezne ocene ranljivosti. Z uradniki za zveze na območjih ogroženih meja bo ocenjeval operativne zmogljivosti in primernosti tehnične opreme, v primeru ugotovljenih pomanjkljivosti pa zahteval sprejetje ukrepov za ureditev razmer.
- pomoč v primeru, ko se bo članica znašla pod velikim migracijskim pritiskom (na katerega ne bo zadostno pripravljena), ki bo ogrožal schengensko območje. Posredovanje evropske mejne in obalne straže mora odobriti Komisija z izvedbenim sklepom, s katerim priznava, da razmere na določenem zunanjem delu meje zahtevajo nujno ukrepanje na ravni EU.
- izvajanje skupnih nadzornih operacij z Evropske agencije za nadzor ribištva in Evropske agencije za pomorsko varnost. Nacionalne obalne straže bodo postale del evropske mejne in obalne straže.
- uradnike za zveze in skupne operacije, ki bodo delovale tudi v tretjih državah, vključno z operacijami, ki se tam s strani države same že izvajajo.
- ustanovitev Evropskega urada za vračanje, ki se bo s strokovnjaki za spremstvo trudil izboljšati vračanje nezakonito prebivajočih državljanov tretjih držav. Pripravljenost tretjih držav za sprejem bi povečali z uvedbo standardne evropske potne listine za vrnitev.
- analize tveganja čezmejnega kriminala in terorizma ter se trudila z drugimi agencijami EU zagotavljati popolno spoštovanje človekovih pravic. (Zunanje meje EU, 2015)

Komisija je predlagala tudi spremembo Zakonika o schengenskih mejah, ki bi omogočala uvedbo obvezne sistematične kontrole državljanov EU na zunanjih kopenskih, morskih in zračnih mejah. V kontrolah se bodo uporabljale zbirke podatkov schengenskega informacijskega sistema, Interpolova zbirka o ukradenih in izgubljenih potnih listinah in

obstoječi nacionalni sistemi, ki preverjajo, da osebe niso grožnja javnemu redu in notranji varnosti. Če je po kontroli ugotovljeno, da oseba ne predstavlja tveganja, se njeni podatki nadalje več ne obdelujejo ali shranjujejo. Potrebno bo preverjanje biometričnih indikatorjev potnega lista, kontrole pa bodo obvezne tudi ob izstopu iz Evropske unije. Če kontrole povzročijo slab pretok prometa ne meji, se lahko države članice ob upoštevanju ocen tveganja, odločijo za ciljno usmerjene kontrole, ki se opravljajo le na nekaterih kopenskih in morskih mejnih prehodih. (Prav tam, 2015)

Srečanje o zahodnobalkanski migracijski poti

Kar nacionalni ukrepi držav na zahodnobalkanski poti niso reševali problemov tamkajšnjega migracijskega toka, je predsednik Evropske komisije Juncker sklical sestanek za voditelje Albanije, Avstrije, Bolgarije, Hrvaške, nekdanje jugoslovanske republike Makedonije, Nemčije, Grčije, Madžarske, Romunije, Srbije in Slovenije. Izboljšali so sodelovanje in okrepili informiranje ter posvetovanje med državami na omenjeni poti z naslednjimi ukrepi:

- Stalna izmenjava informacij

Imenovanje kontaktnih točk v roku 24-ih ur za potrebe vsakodnevnih izmenjav informacij in usklajevanja, ki bo omogočilo doseg nadzorovanega in urejenega pretoka oseb. Na podlagi skupnih ocen držav bo Evropska unija zagotovila potrebno pomoč in podporo.

- Omejevanje sekundarnega gibanja

Sosednje države bodo o morebitnih premikih beguncev ali migrantov obveščene s strani države, iz katere se begunci ali migranti premikajo. Države morajo odvracati in omejevati takšne premike.

- Podpora beguncem ter zagotavljanje zatočišča in počitka

Po potrebi se lahko sproži mehanizem Unije na področju civilne zaščite. Možno je povečanje kapacitet začasnih zatočišč, hrane, vode, zdravstvene in sanitarne oskrbe za vse, ki to potrebujejo. Grčija mora do konca leta povečati sprejemne zmogljivosti na 30 000 mest ter podpreti Urad Visokega komisarja Združenih narodov za begunce (UNHCR), ki ji bo zagotovil subvencije. Zahodnobalkanska pot bo s sodelovanjem z UNHCR povečala sprejemno zmogljivost na 50 000 mest. Obstaja možnost za sodelovanje z mednarodnimi finančnimi inštitucijami, kot so Evropska investicijska banka, Evropska banka za obnovo in razvoj, Razvojna banka Sveta Evrope, ki so pripravljene finančno podpreti države, katere bi bile pripravljene izkoristiti te vire.

- Skupno upravljanje migracijskih tokov

Zagotoviti je potrebno dovolj osebja za registracijo prihodov ob največji možni uporabi biometričnih podatkov. Obvezno je medsebojno obveščanje o obsegu tokov in, po zahtevi, o vseh beguncih in migrantih, ki prihajajo na ozemlje države, kar bo možno s sodelovanjem z agencijami Evropske unije. Države si morajo prizadevati za vračanje migrantov, ki ne potrebujejo mednarodne zaščite, v sodelovanju z agencijo Frontex. Države se morajo z Evropsko komisijo in agencijo Frontex truditi za okrepitev praktičnega sodelovanja s tretjimi državami glede ponovnega sprejema (zlasti z Afganistanom, Bangladešem in Pakistanom).

- Upravljanje meja

Evropska unija je s Turčijo sklenila akcijski načrt, razširila skupno operacijo Poseidon Sea v Grčiji, okrepila podporo agencije Frontex na meji med Bolgarijo in Turčijo in ob povečani podpori UNHCR okrepila čezmejno sodelovanje med Grčijo in Makedonijo. Na hrvaško-srbski meji bo Frontex pomagal pri registraciji in odvzemu prstnih odtisov migrantov. Evropska unija bo Sloveniji zagotovila 400 policistov in dobavo osnovne opreme v roku enega tedna. Predlagana je bila tudi uporaba mehanizma skupin za hitro posredovanje (RABIT) z ustrežno opremo ob primerno zahtevnih situacijah. Vsi državljani tretjih držav, ki ne želijo zaprositi za mednarodno zaščito, morajo biti v skladu z načelom zavrnitve vstopa zavrjnjeni.

- Boj proti tihotapljenju ljudi in trgovini z ljudmi

Sodelovanje z Europolom, agencijo Frontex in Interpolom za večjo učinkovitost boja proti tihotapljenju ljudi in trgovini z njimi.

- Informacije o pravicah in obveznostih beguncev in migrantov

Begunce in migrante je potrebno seznaniti o obstoječih predpisih ter njihovih pravicah in obveznostih z uporabo vseh razpoložljivih komunikacijskih orodij. Poudariti je potrebno posledice zavrnitve registracije, odvzema prstnih odtisov ali odklonitve iskanja zaščite, kjer se nahajajo.

- Spremljanje

Komisija bo nadzorovala izvajanje teh ukrepov na tedenski ravni in usklajevala nacionalne kontaktne točke. (Srečanje o zahodnobalkanski, 2015)

Sodelovanje s Turčijo

Za zaježitev in red v migracijskih tokovih sta morali Evropska unija in Turčija okrepiti medsebojno sodelovanje, zato sta obe strani 15. oktobra 2015 sprejeli skupni akcijski načrt, s

katerim se je Evropska unija zavezala k delitvi odgovornosti in krepitvi političnega in finančnega sodelovanja s Turčijo. (Sodelovanje med EU, 2015)

Evropska unija bo zagotovila takojšnjo in neprekinjeno humanitarno pomoč, finančna sredstva za začasno zaščito Sircev v Turčiji in za gostiteljske skupnosti v Turčiji. Sredstva, pridobljena na prožen in hiter način, bodo namenjena organom, ki delujejo na nacionalni ali lokalni ravni, v skladu z načelom delitve bremena, ki ga predvideva akcijski načrt. Do finančne podpore, ki skupno znaša 3 milijarde evrov, naj bi Turčija lahko začela dostopati s 1. januarjem 2016. (Prav tam, 2015)

Ustanovljen bo usmerjevalni odbor, ki bo pripravljajal strateške smernice, določal kateri ukrepi bodo financirani in v kolikšni meri. Sestavljali ga bodo predstavniki držav članic in predstavniki Turčije, ki pa bodo imeli le svetovalno vlogo pri usklajevanju in dopolnjevanju odločitev. (Prav tam, 2015)

Postopek sprejema beguncev v Evropsko unijo

Sprejem prosilcev za azil, ki so na begu pred preganjanjem ali kakšno drugo resno nevarnostjo, je obveza Evropske unije. Odobritev azila je mednarodna obveznost, temeljna pravica beguncev v skladu z Ženevsko konvencijo o zaščiti beguncev iz leta 1951. Države članice so dolžne dostojno sprejeti begunce in jim zagotoviti pravično obravnavo v skladu z enotnimi standardi, ki veljajo za celotno področje Evropske unije. (Skupni evropski azilni, 2014)

Že od leta 1999 se Evropska unija trudi vzpostaviti skupen evropski azilni sistem in izboljšati trenutno zakonodajo na tem področju. Z novimi sprejeti pravili so bili določeni visoki standardi in okrepljeno sodelovanje med državami članicami, ki bo doprineslo k bolj enakovredni obravnavi prosilcev za azil ne glede na to, kje so vložili prošnjo. (Prav tam, 2014)

Azil oziroma mednarodna zaščita se odobri vsem ljudem, ki so na begu pred preganjanjem ali resno nevarnostjo. Postopek sprejema beguncev poteka nekako takole:

1. Pri vstopu v Evropsko unijo morajo migranti najprej vložiti prošnjo, ki se minimalno razlikuje med državami članicami po navodilih Direktive o azilnih postopkih.
2. Prosilcem za azil se zagotovi hrana in nastanitev ter drugi materialni pogoji za sprejem, ki jih narekuje Direktiva o pogojih za sprejem.

3. Vsem prosilcem za azil morajo biti odvzeti prstni odtisi, ki jih država članica nato vnese v podatkovno bazo EURODAC ter tako zagotovi informacije za kasnejšo določitev države odgovorne za obravnavo prošnje za azil
4. Socialni delavec s pomočjo tolmača ugotovi razloge za prihod prosilca za azil v Evropsko unijo in v skladu z Direktivo o zahtevanih pogojih in Direktivo o azilnih postopkih presodi, če je mednarodna zaščita opravičena.
5. Če se osebi odobri status begunca, je deležen dostopa do dovoljenja za prebivanje, trga dela in zdravstvenega varstva po Direktivi o zahtevanih pogojih. Če pa je prošnja prosilca za azil zavrnjena, se lahko na to odločitev pritoži pri sodišču. V primeru, da je sodišče spremenilo svojo odločitev, je prosilec za azil deležen vseh svojih pravic po Direktivi o zahtevanih pogojih, v nasprotnem primeru pa je poslan v tranzitno ali pa v izvorno državo. (Prav tam, 2014)

Direktiva o azilnih postopkih določa pravila o postopku vložitve prošnje za azil, vključno z informacijami kako je potrebno prošnjo vložiti, kako se bo prošnja obravnavala, kakšna pomoč bo prosilcu za azil zagotovljena, kako je mogoče vložiti pritožbo, ali lahko oseba s pritožbo ostane na določenem ozemlju, kaj storiti v primeru pobega prosilca in kako je potrebno obravnavati ponavljajoče se prošnje. Revidirana direktiva o azilnih postopkih zagotavlja pravičnejše, hitrejše in boljše odločitve o azilu. Večja zaščita bo zagotovljena mladoletnikom brez spremstva odraslih oseb in žrtvam mučenja. Za boljšo pojasnitev prošnje za azil, ki bo bistveno pripomogla k hitrejši obravnavi le-te, bo osebam s posebnimi potrebami dodeljena podpora. (Prav tam, 2014)

Direktiva o pogojih za sprejem zagotavlja, da so prosilci za azil primerno nastanjeni, da imajo dostop do hrane, zdravstvenega varstva, zaposlitve ter potrebne zdravniške in psihološke oskrbe. Sprememba te direktive zagotavlja humane materialne pogoje za sprejem prosilcev za azil in celostno spoštovanje pravic teh oseb. Pridržanje se uporablja le kot zadnja možnost. (Prav tam, 2014)

Direktiva o zahtevanih pogojih določa možne razloge za odobritve prošnje za azil. Zajema tudi določbe glede zaščite pred vračanjem, dovoljenj za prebivanje, potovalnih dokumentov, dostopa do zaposlitve, izobraževanja, socialne blagajne, zdravstvenega aparata, dostopa do nastanitve in integracijskih ukrepov. Posebej obravnava tudi otroke in ranljive osebe. Spremembe direktive o zahtevanih pogojih so zagotovile enake možnosti za odobritev mednarodne zaščite določeni osebi v Evropski uniji, ne glede na to v kateri državi članici je

bila prošnja obravnava. Jasnejša navodila so tako zmanjšala odstopanja v nacionalnih zakonodajah in praksah na področju azila. (Prav tam, 2014)

Dublińska uredba določa, da ima država članica, ki je imela največjo vlogo pri vstopu in bivanju prosilca za azil v Evropski uniji, dolžnost obravnavati njegovo prošnjo. Merila za določanje odgovornosti so razvrščena hierarhično, od upoštevanja družinskih vezi, nedavnega posedovanja vizuma ali dovoljena za bivanje v državi do zakonitega ali nezakonitega vstopa prosilca za azil v Evropsko unijo. (Prav tam, 2014)

Uredba EURODAC vzpostavlja evropsko podatkovno zbirko prstnih odtisov. Prstni odtisi vseh prosilcev za azil v Evropski uniji se pošljejo osrednjemu sistemu EURODAC, ki uspešno deluje že od leta 2003. Sistem je bil deležen nekaj posodobitev za zmanjšanje zamude pri pošiljanju, povečanje varstva podatkov in za boj proti terorizmu in ostalim kaznivim dejanjem. (Prav tam, 2014)

METODOLOGIJA DELA

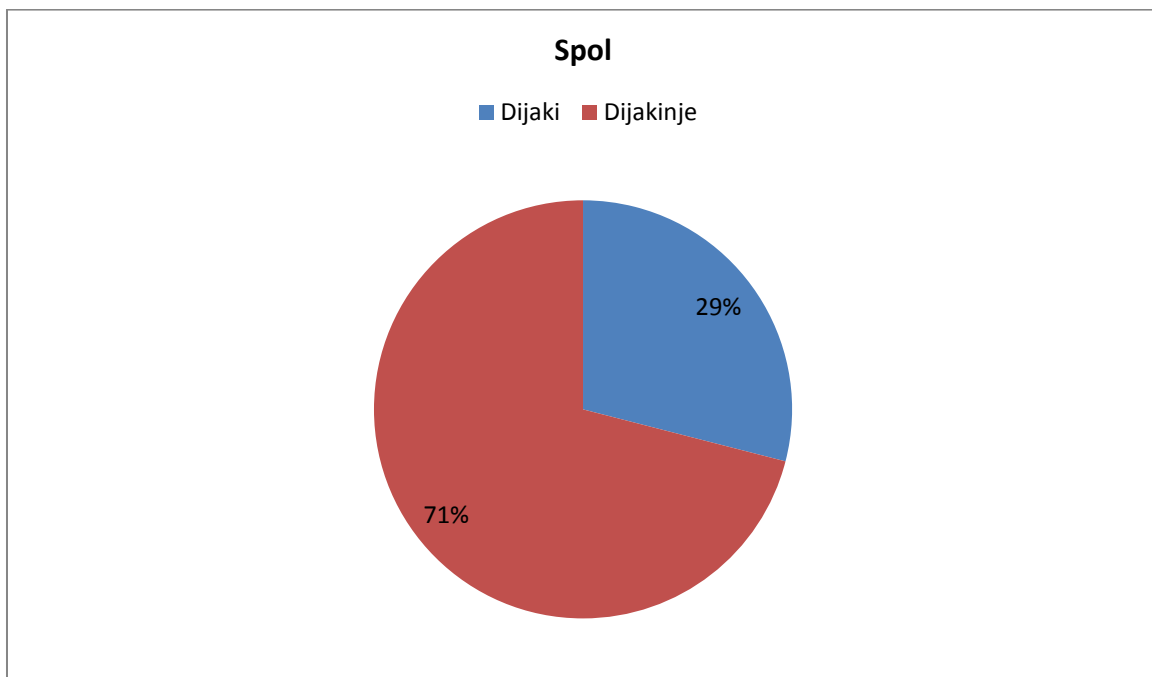
Za pridobitev podatkov sem izbrala metodo spraševanja z anketnim vprašalnikom. Anketirance sem prosila, da odgovorijo na enajst vprašanj, ki so imela že strukturirane odgovore in na eno vprašanje odprtega tipa, če so izbrali določen odgovor, ki je zahteval pojasnitev. Za to metodo sem se odločila, ker omogoča hitro pridobitev podatkov dovolj velikega vzorca anketiranih. V anketi so dijaki morali oceniti svojo osveščenost o begunski problematiki, opredeliti svoj odnos do migrantov, do begunske krize, do politike Evropske unije in ukrepov Republike Slovenije. Anketiranci so morali izraziti svoje mnenje o odprtju begunskega centra v njihovi bližini, povedati na kakšen način so pripravljeni pomagati beguncem in oceniti možnost spremembe kulturne in verske podobe Evrope.

Celotno anketo lahko najdete v prilogi.

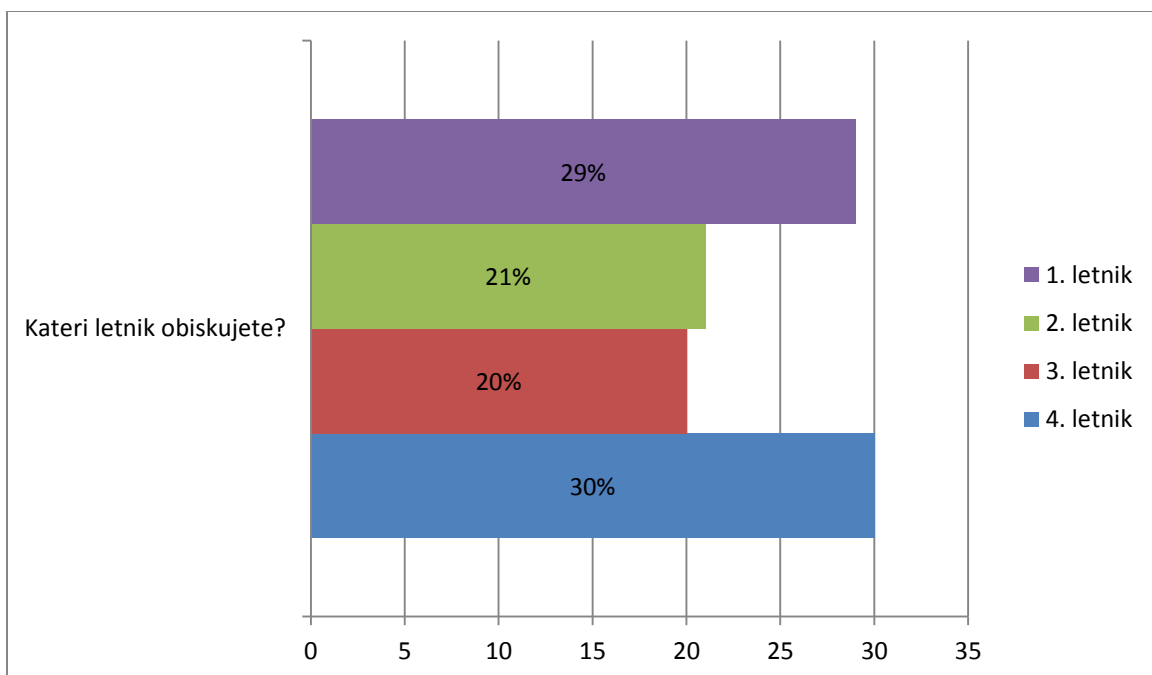
REZULTATI

Anketo je uspešno, v celoti, opravilo 279 dijakov iz vseh letnikov, od tega 80 dijakov (29%) in 199 dijakinj (71%). Največ anket so izpolnili dijaki in dijakinje 1. (30%) in 4. letnika (29%), dijaki in dijakinje 2. in 3. letnika pa nekaj manj (20% in 21%)

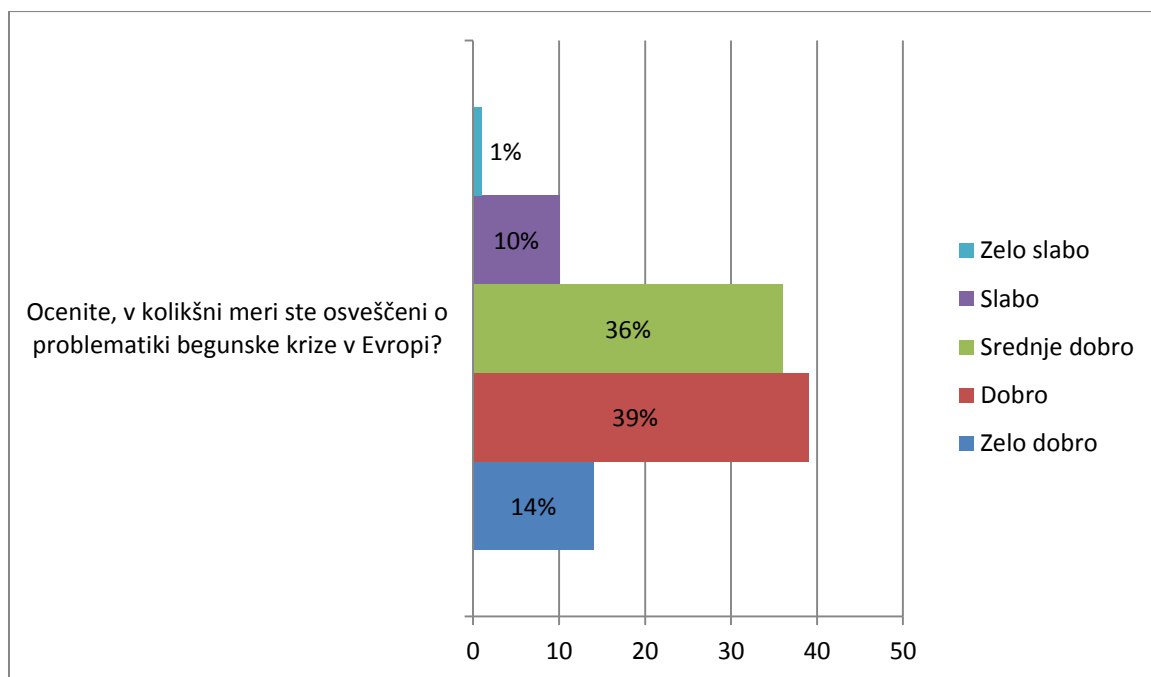
Graf 4: Spol

Graf 5: Kateri letnik obiskujete?

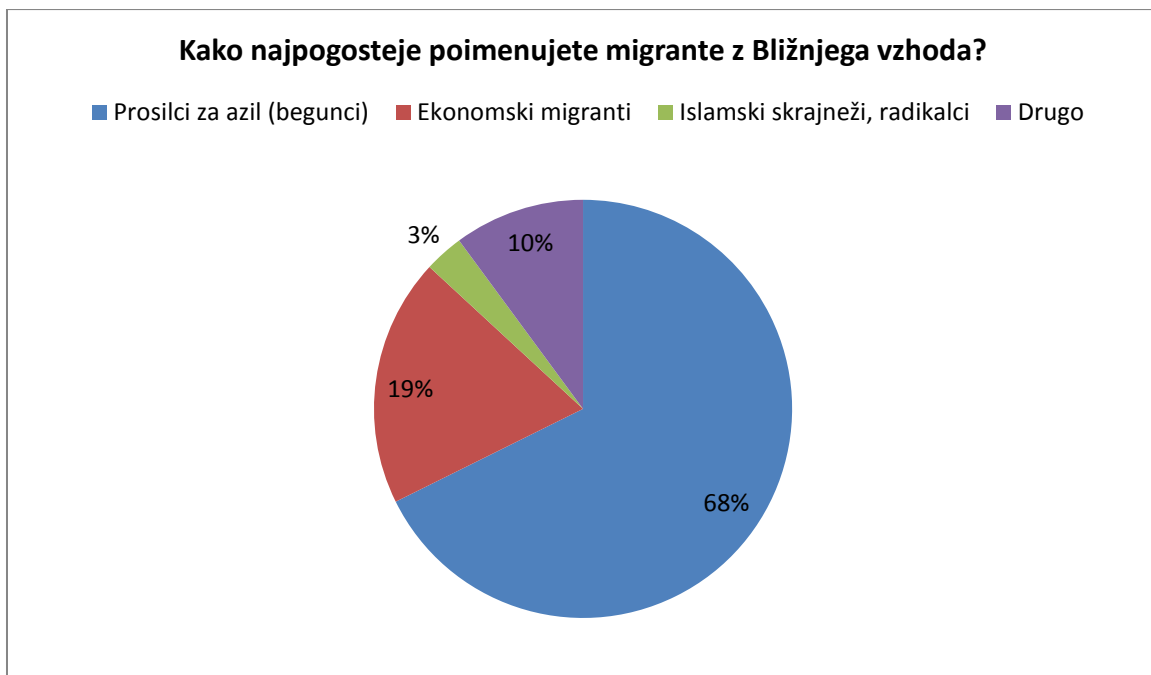

Graf 6: Ocenite, v kolikšni meri ste ozaveščeni o problematiki begunske krize?

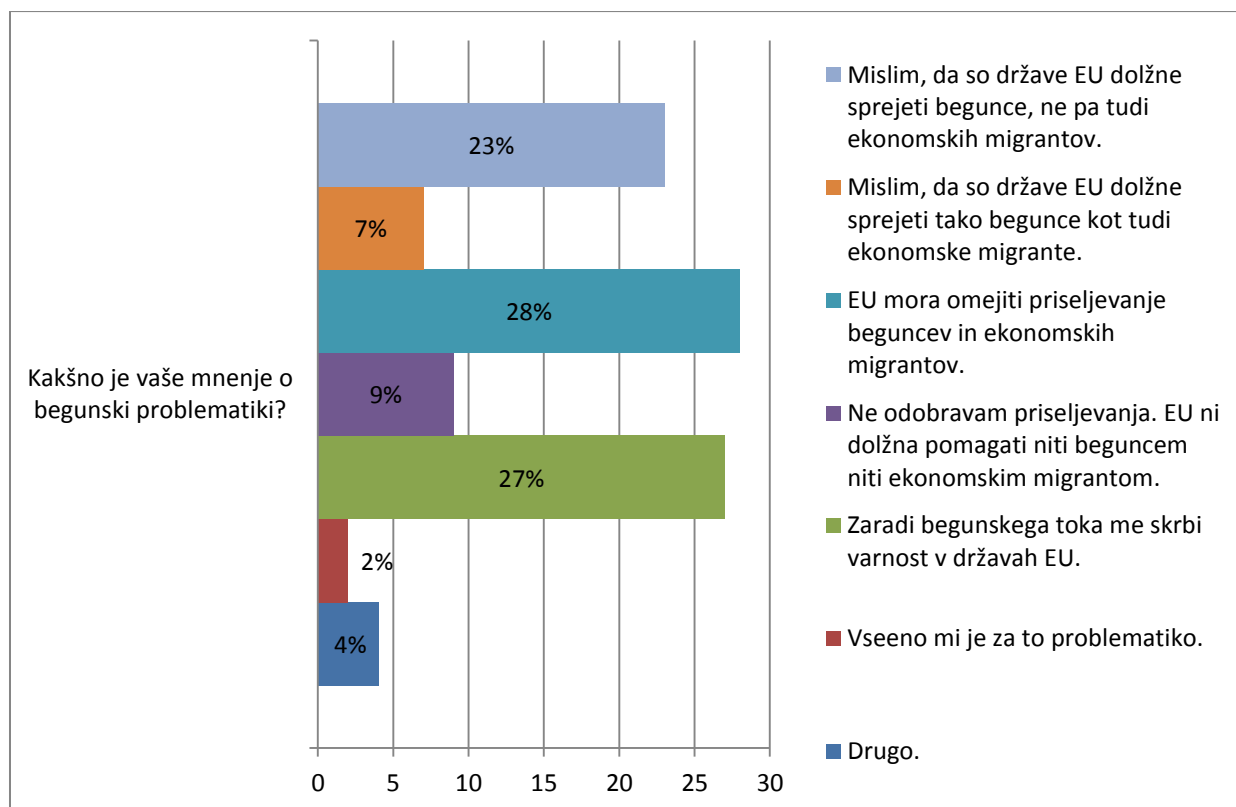
Anketiranci so svoje poznavanje v 39% ocenili za dobro, 36% anketiranih pa za prav dobro. Za najvišjo kategorijo, zelo dobro, se je odločilo 14% dijakov. 1% dijakov je svojo osveščenost ocenil za zelo slabo, 10% za slabo.

Graf 7: Kako najpogosteje poimenujete migrante z Bližnjega vzhoda?

S tem vprašanjem sem želela ugotoviti, ali dijaki menijo, da migranti bežijo pred vojno ali iščejo le boljše ekonomsko okolje. Večina (68%) anketiranih meni, da lahko govorimo o beguncih, ki iščejo zavetje in mednarodno zaščito. 19% vprašanih migrante najpogosteje imenuje kot ekonomske migrante, 3% dijakov pa ima migrante za islamske skrajneže, radikalce. Pod drugo so anketirani migrante označili s psovkami in drugimi vulgarnimi izrazi, ki kažejo nesprejemanje migrantov, na primer: pičke muslimanske, preklete svinje muslimanske, kurbe, insekti, šiptarji, kebab, gnoj, cigani, golazen, govno, musličiči, prijazni dečki, izbeglice, črni faggoti, limbless space slugs, Asirci, Arabci, ne poimenujem jih ...

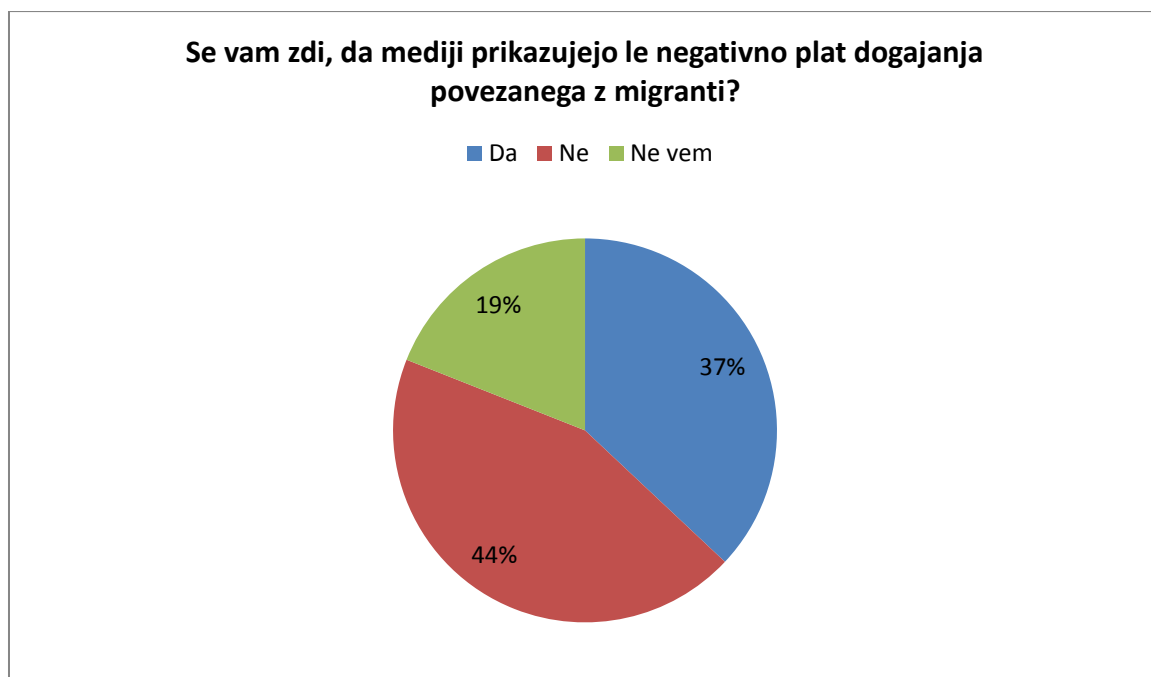
Graf 8: Kakšno je vaše mnenje o begunski problematiki?

28% anketiranih meni, da mora Evropska unija omejiti priseljevanje beguncev in ekonomskih migrantov, 27% da je zaradi begunske krize ogrožena varnost v državah Evropske unije, 23% pa da so države članice dolžne sprejeti le begunce, ne pa tudi ekonomskih migrantov.

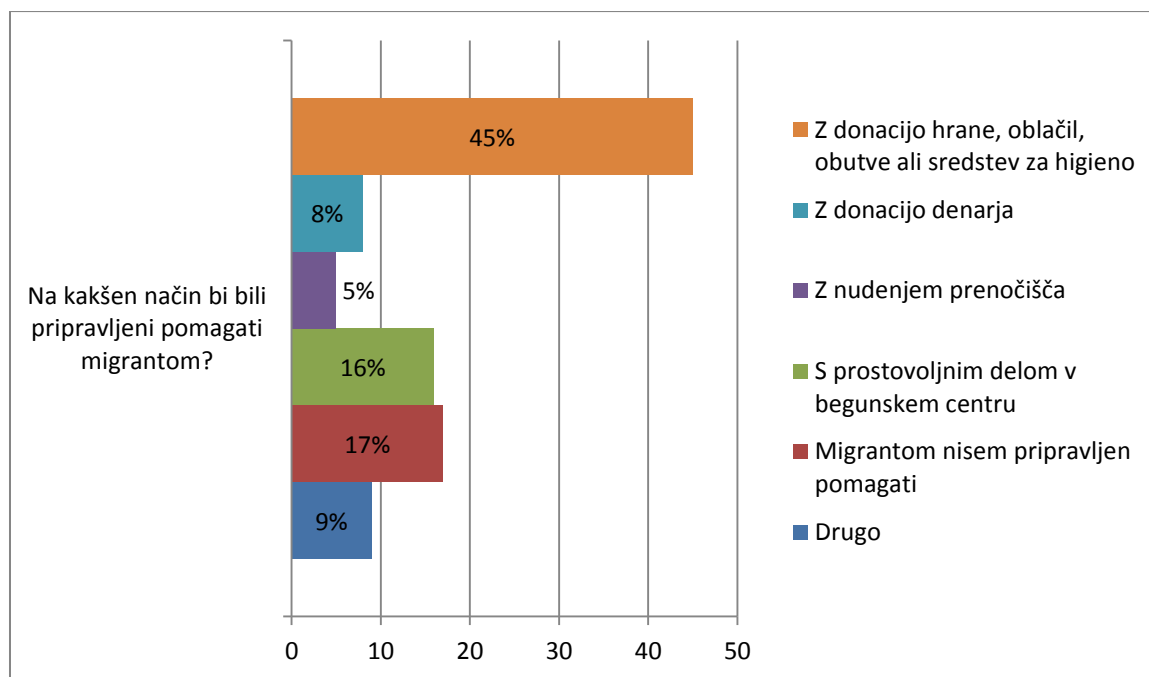
7% dijakov meni, da je Evropska unija dolžna sprejeti tako begunce kot tudi ekonomske migrante, 9% pa ne odobrava nikakršnega priseljevanja. Pod drugo so dijaki napisali, da menijo, da begunski val vodi v novo vojno, da priseljevanja ne odobravajo, ker se migranti ne znajo ali nočejo asimilirati v evropsko družbo, da niso proti priseljevanju, ampak menijo, da bi bilo treba prihod beguncev bolj nadzorovati ipd.

Graf 9: Se vam zdi, da mediji prikazujejo le negativno plat dogajanja povezanega z migranti?

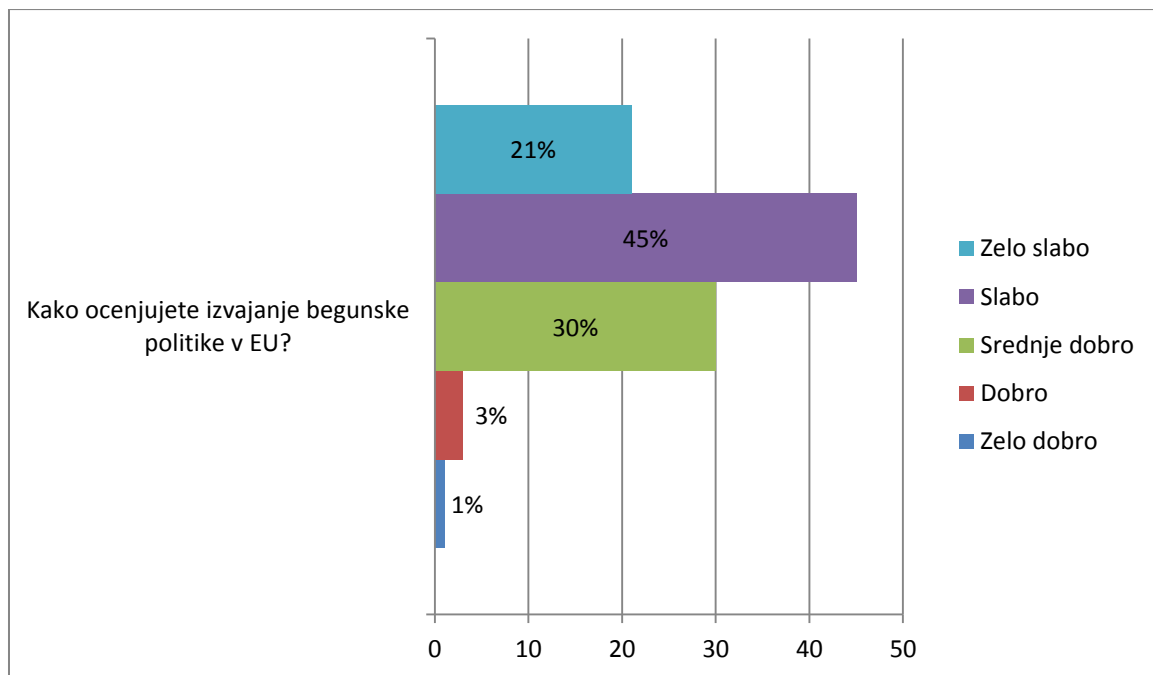
S tem vprašanjem so anketirani ocenjevali medijsko reprezentacijo novic in podatkov povezanih z begunsko krizo. Skoraj polovica (44%) dijakov meni, da so informacije na televiziji, radiu in internetu nepristranske ter ne prikazujejo le negativne plati problematike priseljevanja. 19% vprašanih se ni opredelilo, 37% pa verjame, da mediji konstruirajo realnost in tako migrante kažejo namerno v slabi luči.

Graf 10: Na kakšen način bi bili pripravljene pomagati migrantom?

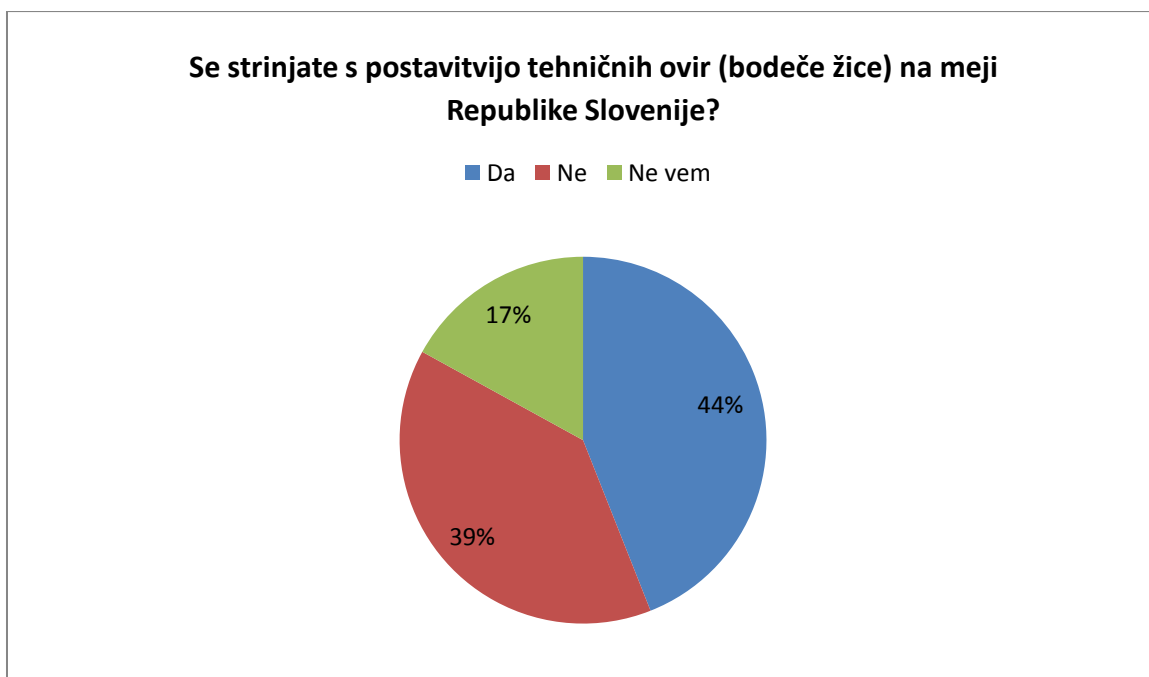
Slaba polovica (45%) anketiranih je pripravljena pomagati migrantom z donacijo hrane, oblačil, obutve ali sredstev za higieno. 16% dijakov bi bilo pripravljenih prostovoljno pomagati v begunskem centru, 8% bi jih bilo pripravljenih donirati denar, 5% pa ponuditi prenočišče. Skupno bi bilo torej 74% vprašanih pripravljenih na različne načine pomagati migrantom, kar krepko presega 17% dijakov, ki niso na noben način pripravljene pomagati. Pod drugo so se pojavljali odgovori, ki spadajo v kategorijo migrantom nisem pripravljen pomagati.

Graf 11: Kako ocenjujete izvajanje begunske politike v EU?

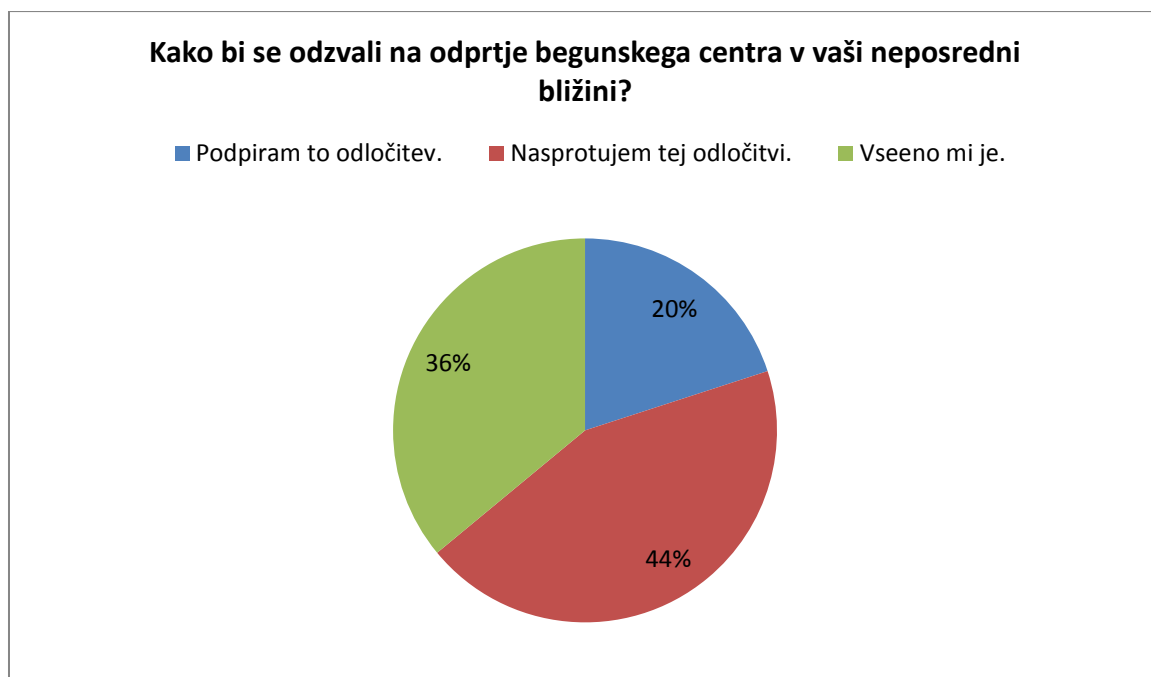
Skoraj polovica (45%) dijakov je ocenila izvajanje begunske politike v Evropski uniji s slabo, kar 21% pa z zelo slabo, 30% pa s srednje dobro. Za najvišji kategoriji dobro in zelo dobro se je odločilo le 4% anketiranih.

Graf 12: Se strinjate s postavitvijo tehničnih ovir (bodeče žice) na meji Republike Slovenije?

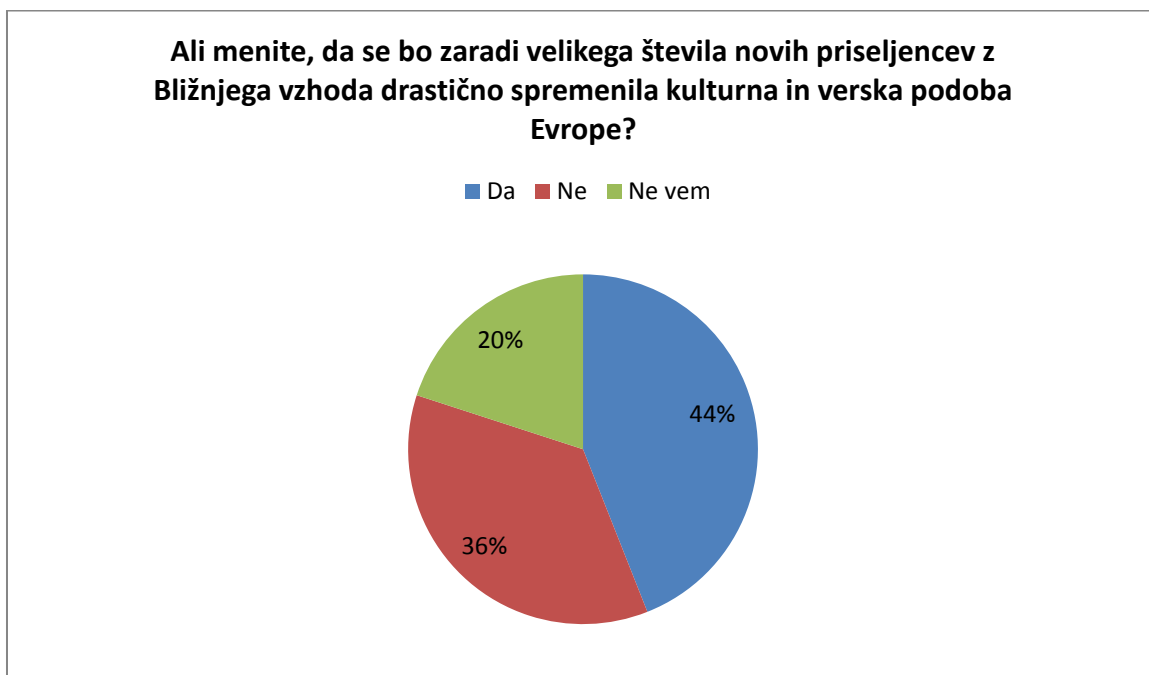
44% anketiranih se s postavitvijo tehničnih ovir, torej bodeče žice na meji Slovenije s Hrvaško strinja, 39% pa tej odločitvi nasprotuje. 17% vprašanih se ni opredelilo.

Graf 13: Kako bi se odzvali na odprtje begunskega centra v vaši neposredni bližini?

44% vprašanih je zavzelo nasprotujoče stališče ob predstavitvi možnosti odprtja begunskega centra v njihovi neposredni bližini. Najpogosteje navedeni razlogi so bili povezani s pomanjkanjem varnosti in strahu pred neredom in dvigom nivoja kriminalitete v njihovi regiji. 20% dijakov je odločitev podprlo, nekateri so bili celo pripravljeni pomagati. 36% jih je ostalo neopredeljenih.

Graf 14: Ali menite, da se bo zaradi velikega števila novih priseljencev z Bližnjega vzhoda drastično spremenila kulturna in verska podoba Evrope?

Na vprašanje o potencialni spremembi evropske kulturne in religiozne podobe je 44% anketirancev odgovorilo, da se bo ta ob takšnem dotoku migrantov spremenila, 36% pa sprememb ne pričakuje. 20% vprašanih ni zavzelo nobenega stališča.

INTERPRETACIJA REZULTATOV

S prvim vprašanje sem preverjala, kakšno je po mnenju dijakov njihovo poznavanje begunske problematike. 39% dijakov je svojo osveščenost o begunski krizi ocenila za prav dobro, 36% dijakov pa za srednje dobro. Visoko stopnjo osveščenosti pripisujem veliki medijski pozornosti, ki je deležna begunska kriza, mnogim predavanjem dr. Primoža Šterbenca, ki so potekala v Mariboru in humanitarnim akcijam, ki so izpostavile problematiko situacije. Za tiste, ki so na vprašanje odgovorili z zelo slabo ali slabo (skupaj 11%), pa sklepam, da ne spremljajo aktualnega dogajanja, ker jih ali ne zanima ali pa so časovno preveč obremenjeni z drugimi obveznostmi.

Zanimalo me je, kakšen odnos so anketirani zavzeli do migrantov z Bližnjega vzhoda. Dijaki so v 68% migrante z Bližnjega vzhoda označili za prosilce za azil (begunce), 19% pa jih meni, da ne gre za begunce, temveč za ekonomska migrante. 3% dijakov migrante enači z islamskimi skrajneži in radikalci, v preostalih 10% pa se pojavljajo odgovori, ki kažejo nestrpnost do migrantov in nesprejemanje le-teh. Predvidevala sem, da bo največ dijakov migrante enačilo s prosilci za azil, ki bežijo pred vojno, sledili pa jim bodo tisti, ki migrante označujejo za ekonomske migrante. Ti rezultati se skladajo s podobo prikazano v medijih, kjer po večini migrante označujejo za begunce, pogosto pa tudi izpostavijo namere in želje migrantov po boljšem življenju, ki ga iščejo predvsem na severu Evropske unije. Dijaki, ki menijo, da so begunci povečini islamski skrajneži in radikalci pa so verjetno pod velikim vplivom nedavnih terorističnih napadov s strani Islamske države, ki aktivno sodeluje tudi v sirski državljanski vojni. Drugi odgovori kažejo veliko stopnjo nestrpnosti do beguncev, saj dijakovi migrante označujejo tudi s psovki in različnimi vulgarnimi izrazi, kar kaže zaprtost družbe in strah pred drugačnostjo.

Na vprašanje o mnenju glede begunske problematike je 28% anketiranih odgovorilo, da mora Evropska unija omejiti priseljevanje beguncev in ekonomskih migrantov, 27% pa da je zaradi begunske krize ogrožena varnost v državah članicah. 23% dijakov meni, da so države članice dolžne sprejeti samo begunce, ne pa tudi ekonomskih migrantov, medtem ko 7% anketiranih podpira sprejem tako beguncev kot tudi ekonomskih migrantov. 9% anketiranih ne odobrava nikakršnega priseljevanja. Pod drugo so dijakovi izrazili, da bi moral biti begunski val bolj nadzorovan, da begunska kriza vodi v novo vojno in da priseljevanja ne odobravajo, ker se migranti ne znajo ali nočejo asimilirati v evropsko družbo. Ti podatki govorijo, da se mora omejiti pritok migrantov. Dijaki najverjetneje menijo, da Evropa ni zmožna preživljati

takšnega števila ljudi, hkrati pa se zaradi izgredeov na mejah in terorističnih napadov, ki na migrante mečejo slabo luč, bojijo za svojo varnost. Priseljevanje bi anketirani omejili le na tiste, ki zares potrebujejo mednarodno zaščito, ostalih, ekonomskih migrantov, pa ne bi sprejemali. To stališče dijakov se mi zdi opravičeno, saj tudi evropska begunska politika narekuje, da morajo biti vse osebe, ki ne izpolnjujejo pogojev za pridobitev mednarodne zaščite vrnjene v svojo izvorno državo.

Dijaki so ocenjevali tudi medijsko reprezentacijo begunske krize. 44% dijakov informacije v medijih označuje za nepristranske in celovite, 34% anketiranih pa verjame, da mediji informacije in novice povezane s to problematiko prikazujejo v pretirano negativni luči. Menim, da je mnenje o verodostojnosti informacij prikazanih v medijih odvisno predvsem od mnenja anketiranih o begunski problematiki nasploh. Tisti, ki begunce zavračajo, se jih bojijo in jim niso pripravljeni pomagati, so bolj dovzetni za negativne informacije povezane z begunci, ki njihovo predstavo o migrantih potrjujejo. Ostali, ki z migranti sočustvujejo, pa nekaterim informacijam zaradi lastnega prepričanja ne verjamejo. 19% dijakov se ni opredelilo. Ti dijaki pa se najverjetneje soočajo s preveliko količino nasprotujočih si informacij o beguncih ali pa zaradi nepoznavanja problematike tega mnenja nimajo izoblikovanega. Preverjati bi morala tudi vir informacij dijakov in če uporabljajo več virov, da bi preverili resničnost pridobljenih podatkov.

Preverjala sem tudi, na kakšen način so anketiranci pripravljeni pomagati migrantom. 45% dijakov je migrantom pripravljenih pomagati z donacijo hrane, oblačil, obutve ali sredstev za higieno, 16% bi bilo pripravljenih pomagati v begunskem centru, 8% donirati denar, 5% pa ponuditi prenočišče. Tako je kljub veliki stopnji nestrpnosti do migrantov, kar 74% dijakov izrazilo, da so le-tem pripravljeni pomagati. To je spodbudna informacija, ki pa je v realnosti vprašljiva.

Izvajanje begunske politike v Evropski uniji je kar 45% dijakov označilo za slabo, 21% pa za zelo slabo. 30% anketiranih meni, da je evropska begunska politike srednje dobra, za kategoriji dobro in zelo dobro pa se je odločilo le 4% vprašanih. Takšni odgovori so bili pričakovani, vendar sedaj menim, da sem vprašanje zastavila preširoko. Večina dijakov ne pozna mnogih ukrepov, ki jih je Evropska unija sprejela, temveč je izvajanje begunske politike ocenjevala le po informacijah pridobljenih iz medijev. Do uresničitve večine ukrepov zaradi individualnih tendenc držav članic, katerih Evropska unija ob neizpolnjevanju ni kaznovala, ni prišlo, zato je begunska politika Evropske unije res pravilno označena za slabo.

Menim, da so dijaki svoje poznavanje evropske begunske politike prevzeli iz medijev in tako večina ne ve za Evropsko agendo o migracijah, sistemu premestitev, kritičnih točkah in podobnih ukrepih, zato torej ti rezultati bolj ocenjujejo begunsko politiko, ki so jo prikazali množični mediji in ne dejanske.

Na vprašanje o strinjanju s postavitvijo tehničnih ovir na južni meji Republike Slovenije je 44% anketiranih odgovorilo, da se s postavitvijo tehničnih ovir, torej bodeče žice na meji, strinja, 39% pa tej odločitvi nasprotuje. 17% dijakov se do tega problema ni opredelilo. Takšen rezultat pripisujem visoki stopnji nestrpnosti do migrantov. Menim, da se večina dijakov v prisotnosti beguncev počuti ogrožene ali pa prihodu migrantov enostavno nasprotuje. Druga možnost zakaj se večina dijakov s postavitvijo bodeče žice strinja, pa je mogoče mnenje, da te tehnične ovire begunski val le usmerjajo in beguncem v bistvu lajšajo naporno potovanje. Tisti, ki pa bodeči žici nasprotujejo pa se verjetno sklicujejo na to, da država begunce zavrača in jim ni pripravljena pomagati, kar je v nasprotju z mednarodno-pravnimi dokumenti, ki vsebujejo določbe o beguncih, katere je Republika Slovenija podpisala.

Zanimalo me je tudi, če se dijaki strinjajo z morebitno postavitvijo begunskega centra v njihovi neposredni bližini. 44% dijakov se z odprtjem takega centra ne strinja, 20% pa takšno odločitev podpira. 36% dijakov je ostalo neopredeljenih. Večji odstotek nasprotujočih dijakov je bil pričakovan, saj je stopnja nestrpnosti do beguncev res visoka. Vsi stereotipi povezani s terorističnimi združenji in novice iz tujine o razdejanju, ki jo migranti pustijo za seboj so večino dijakov prepričale, da bi migranti z življenjem v njihovi okolici povečali stopnjo kriminalitete in ogrožali njihovo lastno varnost. Zanimivo je, da je kljub visokemu odstotku dijakov, ki so pripravljenih pomagati, bilo mnogim od teh neprijetno živeti v bližini beguncev.

Preverjala sem tudi mnenje dijakov o potencialni spremembi evropske kulturne in religiozne podobe zaradi množičnih migracij ljudi, ki so večinoma drugačne religije. 44% dijakov je odgovorilo, da pričakujejo spremembe, medtem ko 36% anketiranih meni, da se kljub velikemu dotoku migrantov podoba Evrope ne bo spremenila. 20% dijakov je pa še vedno ostalo neopredeljenih. V poglavju o vplivu kulture na sprejemanje migrantov sem ugotovila, da se krščanstvo in islam ne razlikujeta tako zelo, kot se mogoče zdi na prvi pogled, kar je presenetilo tudi mene. Zato so po mojem mnenju rezultati tega vprašanja upravičeni, čeprav bi

vseeno bilo smiselno postaviti podvprašanje o vzrokih za navedeno mnenje. Tako bi lahko vedela, če je to sploh relevantno oziroma oblikovano na zanesljivih dejstvih.

ZAKLJUČEK

V preteklem letu je v Evropo prišlo čez Sredozemsko morje več kot milijon migrantov z Bližnjega vzhoda preko sedmih različnih poti. Večina jih izvira iz Sirije, Afganistana in Iraka ter išče mednarodno zaščito in boljše ekonomske razmere. Največ je moških, ki bodo najverjetneje zahtevali pravico do združitve družine, kar bo število priseljencev le še povečalo. Največji dotok migrantov je Evropska unija doživljala jeseni 2015, ko se je oktobra na njeno območje po pomoč zateklo 220 000 beguncev. V skladu z izrednimi razmerami je Evropska unija sprejela Evropsko agendo o migracijah, sklenila sodelovanje s Turčijo in opravljala posvetovanja z najbolj obremenjenimi državami na območju zahodnobalkanske migrantske poti.

Evropska komisija je začela z izvajanjem mnogih ukrepov, vendar ne najuspešnejše, saj je na primer od zadanih 160 000 opravila le 272 premestitev, od 5331 oseb pa je preselila le 779 ljudi. Evropska unija se prav tako ni držala akcijskega načrta o vračanju in ni uspela ponovno vzpostaviti običajnega delovanja schengenskega območja, kar bi državam članicam odvzelo nalogo izvajanja izrednih nalog na notranjih mejah. Tako lahko begunsko politiko Evropske unije resda označimo za slabo, vendar ne, ker se ni trudila izboljšati razmer in sprejeti izrednih ukrepov, temveč zato, ker ni bila zmožna državam članic pripraviti do upoštevanja letih in do opustitve individualnih interesov za skupno dobro. Ta ugotovitev in rezultati opravljene ankete torej potrjujejo mojo hipotezo, da bo večina dijakov Evropski uniji pripisala slabo izvajanje begunske politike. Vzrok za nestrinjanje z evropsko politiko je v slabem nadzorovanju pretoka skozi območje Evropske unije in nespoštovanje načela o nevračanju tistih migrantov, ki nimajo pravice do mednarodne zaščite. Republika Slovenija se prav tako ni uklonila pritiskom Evropske unije in je kljub politiki odprtih meja, ki jo je ta narekovala, na svojo južno mejo postavila tehnične ovire. Anketiranci so na vprašanje o strinjanju z bodočo žico, to odločitev države v 44% podprli.

Večina anketiranih dijakov je svoje poznavanje begunske krize označila z dobro ali s srednje dobro, kar je v skladu z mojo hipotezo, ki predvideva, da bo poznavanje problematike zaradi velike pozornosti medijev, dobro. Sama sem tekom raziskave ugotovila, da je mnogo virov informacij nezanesljivih in da mediji izpostavljajo pretirano negativne informacije, vendar se večina dijakov z mojo trditvijo ne strinja, kar gre pripisati prepričljivi medijski predstavitvi in nepoglobljenemu znanju dijakov o begunski problematiki.

Program premestitve migrantov je med anketiranci naletel na množičen odpor, saj jih kar 44% nasprotuje odprtju begunskega centra v njihovi neposredni bližini. To utemeljujejo z možnim povečanje kriminalitete v okolici in nezmožnosti asimilacije migrantov v družbo. Kljub temu pa je 74% dijakov migrantom pripravljenih pomagati, kar pa ne sovпада z mojim predvidevanjem. Skleпам, da je so dijaki pripravljени pomagati, dokler se niso primorani soočati z migranti v svojem domačem okolju, kjer bi lahko vplivali na njihovo osebno življenje.

Rezultati ankete so zaskrbljujoči, saj kažejo veliko nesprejemanje in nestrpnost do beguncev, ki pa ni prisotna le med mladimi. Menim, da se ljudje premalo zavedajo dejanskih razlogov zaradi katerih begunci množično prihajajo v Evropo oziroma se ne zavedajo razsežnosti letih. Sirska državljanska vojna je zapleten konflikt, ki ne predstavlja samo boja za regionalno prevlado, ampak v sebi skriva tudi boj za dominanco ene od dveh glavnih vej islama. Z Asadovim režimom Sirija povezuje vse šiitske države na Bližnjem vzhodu v tako imenovan "šiitski polmesec", ki se razteza vse od Turčije do Irana. Z upori v Siriji, ki jih je sprožil fenomen Arabske pomladi, so sunitsko večinske države videle priložnost, da ponovno prevzamejo dominantno vlogo na tem ozemlju. Vendar se zraven sunitsko-šiitskega konflikta pojavlja tudi kurdsko vprašanje in terorizem Islamske države, ki pa situacijo begunske krize še dodatno otežuje. Sama mislim, da je ravno zaradi terorističnih napadov v 21. stoletju večina sveta razvila nekakšno distanco do muslimanov. Večina ljudi tako v strahu pred ponovno katastrofo zavrača begunce in vse vidi le kot potencialne teroriste. V strahu za lastno varnost množice pozabljajo, da migranti z Bližnjega vzhoda bežijo pred popolnoma enakimi, če ne še večjimi grozotami, kot se jih oni sami tako bojijo. Zato menim, da bi morali dvigniti nivo osveščenosti o dejanskih razmerah, ki vladajo v Siriji in vzrokih, ki so pripeljali do tega stanja. Tako bi se verjetno zmanjšala nestrpnost do beguncev, več ljudi pa bi bilo kljub navzočim stereotipom pripravljени dejansko pomagati in begunce sprejeti v svoje okolje.

Begunska kriza je vsesplošen evropski problem, ki ga bo možno rešiti le z medsebojnim sodelovanjem in pomočjo. Zato je nujno potrebno, da začne Evropska unija uresničevati zastavljene cilje in države članice pripravi k upoštevanju podanih, za vse enakih in obvezujočih pravil.

Raziskovalna naloga bi lahko bila deležna mnogih izboljšav. Anketirala bi lahko večji in bolj raznolik vzorec, kar bi pripomoglo k bolj verodostojnim rezultatom, z obsežnejšim in bolj odprtim vprašalnikom pa bi lahko pridobila bolj utemeljena mnenja. To bi mi omogočilo večji

vpogled v dejansko poznavanje tematike s strani anketirancev, ki v moji anketi ni bilo neposredno preverjano. Dodala bi lahko še analizo medijske reprezentacije begunske krize ter tako poudarila razlike med realnostjo in medijsko konstrukcijo realnosti v povezavi s to problematiko.

VIRI

Počkar, M., Tavčar Krajnc, M. (2012). *Sociologija: učbenik za sociologijo v 4. letniku gimnazijskega izobraževanja*. Ljubljana: DZS.

Videmšek, B. (2013). *Upor: arabska pomlad in evropska jesen*. Ljubljana: Cankarjeva založba.

Na mariborski železniški postaji dobrodelni koncert za begunce. (2015). (Cit. 5. 2. 2015). Pridobljeno s <http://www.vecer.com/clanek/201509186143229>

Potič, Z. (2015). *Anketa Dela: Podpora napotitvi vojske na mejo*. (Cit. 5. 2. 2015). Pridobljeno s <http://www.delo.si/novice/politika/vecina-slovencev-proti-postavljanju-zicnate-ograde.html>

Potič, Z. (2015). *Anketa Dela: Slovenci so pripravljene sprejeti največ tisoč beguncev*. (Cit. 5. 2. 2015). Pridobljeno s <http://www.delo.si/novice/politika/anketa-dela-slovenija-naj-zaradi-beguncev-uvode-nadzor-meja.html>

Banko, T. (2009). *Vrednote v krščanstvu in islamu: diplomsko delo*. Pridobljeno s http://dk.fdv.uni-lj.si/diplomska_dela_1/pdfs/mb11_banko-tjasa.pdf

Fortun, N. (2014). *Pravni položaj beguncev v mednarodnem pravu: diplomska naloga*. Pridobljeno iz podatkovne baze Digitalna knjižnica Univerze v Mariboru.

Refugees: the numbers. (Cit. 21. 12. 2015.) Pridobljeno s <http://www.un.org/en/globalissues/briefingpapers/refugees/index.shtml>

Jerič P., A. (2015). *Pod mikroskopom: Koliko prebežnikov v Evropo, od kod, kam?* (Cit. 2. 2. 2016). Pridobljeno s <http://www.rtv slo.si/svet/pod-mikroskopom-koliko-prebeznikov-v-evropo-od-kod-kam/374616>

Štok, K. (2015). *Zakaj je prišlo do begunske krize ravno zdaj (I. del)*. (Cit. 2. 2. 2016). Pridobljeno s <http://www.rtv slo.si/svet/zakaj-je-prislo-do-begunske-krize-ravno-zdaj-i-del/373867>

Videmšek, B. (2015). *Sirija – vojna, ki se še dolgo ne bo končala*. (Cit. 7. 2. 2016). Pridobljeno s <http://www.delo.si/svet/krize/sirija-ndash-vojna-ki-se-se-dolgo-ne-bo-koncala.html>

Videmšek, B., Boštelec M., Jaklič, M. (2015). *Sirija*. (Cit. 7. 2. 2015). Pridobljeno s <http://delodata.delo.si/sirija2015/>

Šterbenc, P. (2015). *Geografski večer: Fenomen Islamske države*. [Videoposnetek]. Pridobljeno s <https://www.youtube.com/watch?v=HWe7reVnv0I>

Kje je arabska solidarnost ali zakaj begunci ne bežijo v bogate arabske države? (2015). (Cit. 2. 2. 2016). Pridobljeno s <http://www.rtvsl.si/svet/kje-je-arabska-solidarnost-ali-zakaj-begunci-ne-bezijo-v-bogate-arabske-drzave/373456>

Islam. (Cit. 2. 2. 2016). Pridobljeno s http://www.resnica-haq.com/OSNOVE_ISLAMA.html

»Vsega skupaj ne bi poimenoval arabska pomlad, to je kvečjemu arabska zmrzal.« (2014). (Cit. 2. 2. 2016). Pridobljeno s <http://www.mladina.si/159985/dr-primoz-sterbenc/>

Rebernik, G. (2013). *Šterbenc: Izraelu ustreza razbijanje močnejših arabskih držav*. (Cit. 2. 2. 2016). Pridobljeno s http://www.siol.net/novice/svet/2013/05/sterbenc_odgovori.aspx?format=json&mob=1&hide_hf=1&os=wf&ver=1.0

Refugees/Migrants Emergency Response – Mediterranean. (Cit. 2. 2. 2016). Pridobljeno s <http://data.unhcr.org/mediterranean/regional.php>

Odziv Evropske komisije na begunsko krizo. (2015). (Cit. 2. 2. 2016). Pridobljeno s <http://ec.europa.eu/slovenia/news/2015/2015-0831-odziv-evropske-komisije-na-begunsko-krizo-sl.htm>

Evropska agenda o migracijah. (2015). (Cit. 2. 2. 2016). Pridobljeno s http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/european-agenda-migration/background-information/docs/communication_on_the_european_agenda_on_migration_sl.pdf

Evropska agenda o migracijah: vprašanja in odgovori. (2015). (Cit. 7. 2. 2016). Pridobljeno s http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-15-4957_sl.htm

Evropska agenda za migracije 2015 – štirje stebri za boljše upravljanje migracij. (2015). (Cit. 2. 2. 2016). Pridobljeno s http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/european-agenda-migration/background-information/docs/summary_european_agenda_on_migration_sl.pdf

Napredek Evropske komisije v zvezi z agendo o migracijah. (2015). (Cit. 2. 2. 2016).

Pridobljeno s http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-5039_sl.htm

Begunska kriza: odločno ukrepanje Evropske komisije. (2015). (Cit. 2. 2. 2016). Pridobljeno s

http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-5596_sl.htm

Zunanje meje EU bo varovala evropska mejna in obalna straža. (2015). (Cit. 2. 2. 2016).

Pridobljeno s http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-6327_sl.htm

Srečanje o zahodnobalkanski migracijski poti: voditelji dosegli dogovor o akcijskem načrtu v 17 točkah. (2015). (Cit. 2. 2. 2016). Pridobljeno s http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-5904_sl.htm

Sodelovanje med EU in Turčijo: trimilijardni instrument za pomoč beguncem v Turčiji.

(2015). (Cit. 2. 2. 2016). Pridobljeno s http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-6162_sl.htm

Skupni evropski azilni sistem. (2014). (Cit. 2. 2. 2016). Pridobljeno s

http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/e-library/docs/ceas-fact-sheets/ceas_factsheet_sl.pdf

Evropski seznam „varnih izvornih držav“. (Cit. 2. 2. 2016). Pridobljeno s

http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/european-agenda-migration/background-information/docs/2_eu_safe_countries_of_origin_sl.pdf

Evropska solidarnost: sistem za premestitev beguncev. (Cit. 2. 2. 2016). Pridobljeno s

http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/european-agenda-migration/background-information/docs/2_eu_solidarity_a_refugee_relocation_system_sl.pdf

Pristop kritične točke pri upravljanju izrednih migracijskih tokov. (Cit. 2. 2. 2016).

Pridobljeno s http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/european-agenda-migration/background-information/docs/2_hotspots_sl.pdf

Evropska agenda o migracijah. Trenutno stanje: januar 2016. (2016). (Cit. 2. 2. 2016).

Pridobljeno s http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/european-agenda-migration/background-information/docs/eam_state_of_play_20151014_migration_priority_sl.pdf

VIRI SLIK

Slika 1. Vir: <http://frontex.europa.eu/trends-and-routes/migratory-routes-map/> (2. 2. 2016)

Slika 2. Vir: http://cdn.static-economist.com/sites/default/files/imagecache/original-size/images/2016/01/blogs/graphic-detail/20160109_mam931.png (2. 2. 2016)

Slika 3. Vir: <http://natoassociation.ca/wp-content/uploads/2015/05/ShiaCrescent1.jpg> (2. 2. 2016)

Slika 4. Vir : <https://img.washingtonpost.com/wp-apps/imrs.php?src=https://img.washingtonpost.com/blogs/worldviews/files/2014/02/syria-map-webb.png&w=1484> (2. 2. 2016)

PRILOGA

ANKETA: Begunska kriza v Evropi

Q1 - Spol:

- Moški
- Ženski

Q2 - Kateri letnik obiskujete?

- 1. letnik
- 2. letnik
- 3. letnik
- 4. letnik

Q3 - V kolikšni meri ste osveščeni o problematiki begunske krize v Evropi?

- Zelo slabo
- Slabo
- Srednje dobro
- Dobro
- Zelo dobro

Q4 - Kako najpogosteje poimenujete migrante z Bližnjega vzhoda?

- Prosilci za azil (begunci)
- Ekonomski migranti
- Islamski skrajneži, radikalci
- Drugo:

Q5 - Kakšno je vaše mnenje o begunski problematiki?

Možnih je več odgovorov.

- Mislim, da so države EU dolžne sprejeti begunce, ne pa tudi ekonomskih migrantov.
- Mislim, da so države EU dolžne sprejeti tako begunce kot tudi ekonomske migrante.
- EU mora omejiti priseljevanje beguncev in ekonomskih migrantov.
- Ne odobravam priseljevanja. EU ni dolžna pomagati niti beguncem niti ekonomskim migrantom.

Zaradi begunskega toka me skrbi varnost v državah EU.

Vseeno mi je za to problematiko.

Drugo:

Q6 - Se vam zdi, da mediji prikazujejo le negativno plat dogajanja povezanega z migranti?

Da

Ne

Ne vem

Q7 - Na kakšen način bi bili pripravljene pomagati migrantom?

Možnih je več odgovorov.

Z donacijo hrane, oblačil, obutve ali sredstev za higieno

Z donacijo denarja

Z nudenjem prenočišča

S prostovoljnimi delom v begunskem centru

Migrantom nisem pripravljen(a) pomagati

Drugo:

Q8 - Kako ocenjujete izvajanje begunske politike v EU?

Zelo slabo

Slabo

Srednje dobro

Dobro

Zelo dobro

Q9 – Se strinjate s postavitvijo tehničnih ovir (bodeče žice) na meji Republike Slovenije?

Da

Ne

Ne vem

Q10 - Kako bi se odzvali na odprtje begunskega centra v vaši neposredni bližini?

Podpiram to odločitev.

Nasprotujem tej odločitvi.

Vseeno mi je.

IF (1) Q10 = [2]

Q11 - Prosim utemeljite, zakaj nasprotujete odprtju begunskega centra v vaši neposredni bližini.

Q12 - Ali menite, da se bo zaradi velikega števila novih priseljencev z Bližnjega vzhoda drastično spremenila kulturna in verska podoba Evrope?

Da

Ne

Ne vem